

BURADA

* Valid Bey 1. Ölim yel döürümü
Tasvir 12.1.1946

a - Hakki Tarık mahalesi

b - Peyami Sağa "

c - Tasvir "

* Valid Bey ölim yel döürümü

Tasvir : Mahmudali oğlu
12.1.1949

* Cemaleddin Sarıoğlu, muhtelif
mahaleleri 20. ASIR DERGİSİ
1955 SAYI 147, 149, 160

* Bolu Yıllığı, resimler 1974

* Hafta mecmuası 14.1.1955

a - kan Davir

b - Cihad Baharı

* Papazın dergisi 14.5.1968
Naci Sadullah raportajı

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 2E.355

1974
BOLU
YILMIĞI
VELİD
BEY

III
ATATÜRK'ÜN HALİT-
PAŞA KARARGAHINI
ZİYARETİ.

III - BÜYÜK KURTARICI
ATATÜRK'ÜN SAKAR-

1. İlk gelişleri 1920 yıllarına rastlar. O
günleri yasayan ve kendileri ile hızzat

FOTOĞRAFTA ATA
TÜRK MEKECE'DE HA-
LİTPAŞA KARARGAH
MENSUPLARI VE İSTAN-
BUL GAZETECİLERİY-
LE.

FOTOĞRAFTA ATA
TÜRK MEKECE'DE HA-
LİTPAŞA KARARGAH
MENSUPLARI VE İSTAN-
BUL GAZETECİLERİY-
LE.

Lozan Konferansına memur Türk murahhas heyeti

Mütareke ve İstiklâl Harbi Yıllarının Meşhur Gazeteleri ve Gazetecileri

Devlet Parasını Reddeden Gazeteci

LOZAN konferansından sözcül-
müşken rahmetli Ali Naci Ka-
racanla Ahmet Şükrü Esmer'in
bir olup üstad Velid Ebüzziya
merhumu nasıl atlatmaya muvaf-
fak olduklarını ben Velid Beyden
de dinlemiştim. Kendisi gerçekten
büyük bir gazeteci olduğu için
kendi aleyhine tecelli eden bu
meslektaş başarısını gülerak an-
latır, lakin bu işde başarının ra-
kiplerinin meharretinden ziyade
İsviçreli fotoğrafçının meslek
haysiyetine pek yakıştıramadığı
lâubaliliğinde bulurdu.

Ali Naci ise bu vak'ayı şöyle
anlatırdı:

«Konferans müzakerelerini
Ahmet Şükrü Esmer «Vatan» ga-
zetesi namına, Velid Bey de «Tas-
vir Efkâr» adına, ben de tabii
gazetem, «Akşam» hesabına ta-
kip ediyorduk. «Tasvir» ile «Va-
tan» gazeteleri birbiriyle, bilhas-
sa konferans resimlerinde aman-
sız bir müsabakaya girişmişlerdi.
Velid Beyin elinde kocaman bir
fotoğraf makinesi vardı. Önüne
gelenin resimlerini çekiyor, bu
sayede birçok dostlar peyda edi-
yordu.

Kendisiyle çok iyi ve en sıkı
görüşüğüm Ahmet Şükrü her ak-
şam:

«Yahu, bu adamın fotoğrafı
beni öldürecek!.. derdi. Konferan-
sın müzakere günlerinde bu fo-
toğraf meselesi pek o kadar
ehemmiyetli değildi. Fakat sul-
hunu imzası kararlaştırılıp da kon-
ferans müzakereleri sona erince
birdenbire Velid Beyin fotoğrafı
ehemmiyet kespetti. Çünkü imza
merasiminin resimlerini çekip ga-
zetelerimize behemehal gönder-
mek lâzımdı. Bu tarihi vak'ayı
resimlerle tesbit edememek gaze-
tecilik bakımından affolunmaz
bir kusur teşkil edecekti. «Ak-
şam» için de vaziyet aynı idi.
Son günü Ahmet Şükrü endişeli
bir tavırla:

«Ne yapacağız Naci?.. diye

- ★ Elbirliği ile atlatılan gazeteci
- ★ İki gazete arasındaki müsabaka
- ★ Bir fotoğraf muzipliği
- ★ Nihayet iş isten geçmişti

Yazan: Cemalettin SARACOĞLU

sordu, fotoğrafçı tutmaktan bah-
setti. Münasip bir fotoğrafçı bu-
lamadık. Hiçbiri o gün akşama
kadar resim çekmeyi, sonra da
filmleri develope edip hemen ka-
ğıda basmayı taahhüt edemiyor-
du. Derdimiz gerçekten ümitsiz.
Nihayet benim aklıma bir şeytan-
lık geldi, Ahmet Şükrüye:

«İşi bana bırak! Ne yapıp
yapacak hem sana, hem de ga-
zeteme fotoğraf temin edeceğim!
dedim.

«Şaka ediyorsun Naci?..

«Ne münasebet, bu işde şaka
olur mu?.. İşi bana bırak diyo-
rum sana...»

İmza günü geldi çattı; ikimiz
de fotoğrafsız bir halde celseye
gittik!. Ahmet Şükrü son derece
de kederli görünüyordu. Anlaşıl-
an benim hâlâ şaka ettiğimi, fo-
toğraf elde edemeyeceğimi sanı-
yordu. Aynı zamanda gözlerini
Velid Beyin objektifinden ayır-
mıyordu. Rahmetli Velid ise du-
daklarında tebessüm, salonda do-
laşır duruyor, şunun bunun res-
mini çekip duruyordu. O, resim
çektikçe de zavallı Şükrünün kal-
bi âdeta kasavetle doluyordu.

Nihayet muahede imzalandı.
Otele geldik. Ben Velid Beyi uzak-
tan uzağa takibe başladım: Ya-
rım saat geçti, geçmedi; Velid
Bey camları cebine yerleştirip
otelden çıktı. Camlarını bir fo-
toğrafçıya yıkutup kâğıda bastı-
racaktı: İstasyon yakınında kü-
çük bir atelyeye girdi, yarım sa-
at kadar durdu, sonra çıkıp gitti.
Bir saat sonra da ben atelye-

den içeri girdim. Velid Beyin çek-
miş olduğu resimlerin develope
edilip kâğıda basılmış şekillerini,
kartpostal fiyatına, satın aldım.

Otele döndüğüm zaman Velid
Bey, fotoğraf meselesinden dola-
yı Şükrü ile alay ediyordu. Hal-
buki onun çektiği resimlerin kop-
yaları benim cebimde bulunuyor-
du. Bu fotoğraflardan bir kısmını
Ahmet Şükrü Esmere verdiğim
vakit biçare sevincinden az kal-
sın aklıma oynatacaaktı.

Mamafih, bu atlatma Velid Be-
ye zarar vermedi, nihayet resim
hususunda ondan geri kalmamak-
lığımızı temin etmiş oldu. Velid
Bey, ancak üç dört gün sonra,
İstanbul gazeteleri gelince işin
farkına vardı. Kendisi de, çeşitli

zamanlarda aynı hilelere baş vur-
muş pişkin bir gazeteci olduğu
için bu masum hilemizi centil-
mençe karşıladı:

«Bravo sizlere! Beni atlattı-
nız!.. diye gülmeğe başladı idi.

Bir akşam da, o zaman konfe-
ransta askeri müğavir bulunan
ve biz gazetecilere çok yardımcı
dokunan Tevfik Bey'e (bilâhare
Cumhuriyet Başyâveri olan Tevfik
Bey) birlikte Ahmet Şükrü
ile Mecdi Sadreddini kandırarak:
«Sulh muahedenamesi parafe
edildi!» diye gazetemize birer
telgraf çekti miştik. Bizden aldı-
ğı bu haberi tahkika lüzum gör-
meden telgrafı çeken Şükrü atla-
dığını, anladığı zaman iş işden
geçmiş, gazetesi bu mevsimsiz
haberle intişar etmiş, zavallının
da yüreğine inmişti.

Karşılıklı atlamalar ve atlat-
malarla bu «Lozan» konferansı
gazetecilik hayatımın en kıymet-
li hatıralarımdan birini teşkil eder.
Kendi hesabıma diyebilirim ki,
bu konferans müzakereleri esna-
sında olduğu kadar fazla çalıştım
bir muhabirlik devresi de
İzmir suikası muhakemesini ta-
kip ederken olmuştum. Bütün mu-
hakeme esnasında sabahlara ka-
dar uykusuz kalarak çalışmaya,
kesif bir heyecan içinde vak'anın
bütün safahatını gazeteme yolla-

maya çalıştım!..»

Merhum Velid Beyin isminin
sık sık geçtiği bu «Lozan» kon-
feransı bahsinde bir noktayı da
ben işaret etmek isterim: Bu mü-
zakerelere iştirak eden bütün ga-
zeteciler murahhas heyetimizin
birer davetlisi olarak Devlet hazi-
nesinden harcırahlarını ve İsviç-
rede buldukları müddetçe gün-
lük masraflarını alıyorlardı. Yal-
nız rahmetli Velid Ebüzziyadur
ki, bu Devlet parasını kabul et-
memiş ve murahhas heyet reisi
İsmet Paşaya:

«Paşam, ben bu konferansta
bir devlet memuru olarak değil,
gazetem adına bir muhabir ola-
rak bulunuyorum. Ne diye bir ücret
alayım? Gazetem çok şükür
kazanıyor, buradaki masraflarımı
kolayca karşılayabilir. Bu hususta
beni af buyurun! demiş ve Dev-
let kasasında on para bile al-
mıyacak kadar bir fikir istiklâli
göstermişti. Nitekim bu ciheti bile
sonraları merhumun aleyhinde
bir suç olarak kullananlar oldu
idi.

Haldun Dormen Tiyatrosu Gölcük ve İzmit'e Gidiyor

İki haftadanberi, şehrimizin muhtelif semtlerinde
temsiller vermekte olan Haldun Dormen Tiyatrosu,
büyük alâka toplanmaktadır.

Papaz Kaçtı isimli bir İngiliz komedisi oynayan
tiyatro, genel istek üzerine pazar gecesi Kadıköy Sü-
reyya, pazartesi gecesi ise Suadiye Kulüp Sinemasında
son defa birer temsil daha verdikten sonra davetli ola-
rak Gölcük ve İzmit'e gidecektir.

Haldun Dormen Tiyatrosu bu seyahat dönüşünde,
14 Eylül'den itibaren bir hafta da Beyoğlunda oynıya-
caktır.

Vali ile Bir Konuşma

- ★ Doktorluğun faydası oluyor mu?
- ★ Yerine getirilmeyen zevkler
- ★ Valinin kompleksleri mi var?
- ★ Kimleri sevmiyor?
- ★ Ne gibi yenilikler yapacak?

Konuşan: Selma YAZOĞLU

— İstanbultan daha çok nüfuslu, daha büyük ve daha çok problemleri olan bir şehrin valiliğini, İstanbulu idare ettiğiniz gibi idare edeceğinize inanıyor musunuz?

Güldü, gözlerinin içi ışıl ışıl oldu, iki elini birden iskemlenin arkasına dayadı:

— Bir insanın dedi, kendi hakkında böyle hükümler vermesine megalomani denir. Bu hükmü efkârı umumiye verir. Ben kendi kendimi teşhis edemem. Bana o zaman megaloman denir, dedim ya!

— Vali olmadan evvelki mesleğiniz, şimdiki mesleğiniz için faydalı oluyor mu?

— Her gün, her saat. Halkın nabzını tutmasını biliyorum. Esasen vazifem de budur. Hâdiseleri objektif olarak görmeği bilen adam, halkın dertlerini bilen, halkın dertlerini gören adamdır.

— Gerek yurt içinde, ve gerek

yurt dışında milletlerarası teşekküllerde fahri vazifelerinizin çokluğu size İstanbul vilâyetini ihmale sebep oluyor mu?

Daha sorum bitmemişti ki, canlı canlı:

— Hiçbir vakit, hiçbir vakit dedi. O iş ayrı iş, o iş ayrı iş. Fahri olan iş insana yorar mı?

— Adı üstünde fahri. İnsanlar birbirine benzemez.

— Günlük hayatınızda yapmak isteyip te sorumlu bulunduğunuz işler yüzünden yerine getiremediğiniz şahsî zevklerin var mıdır?

— Biz hayatımızda istirahat diye birşey bilmiyoruz. Sekiz saat uykuyu da çalışma yoluna, bu yola verdik. Pupayelken gidiyoruz. Bu pupayelken bakalım ne-reye kadar gidecek? Ya rüzgâr bizi, ya biz rüzgârı! Sekiz sekiz, an altı saat çalışma, uykudan da çalma...

Karamürsellilerin sayın Valimize kendi elleri ile yetiştirip yolladıkları seftaller

İstanbul Valisi sayın Ord. Prof. Dr. Fahrettin Kerim Gökay arkadaşımıza izahat verirken...

— Seyahati çok seviyorsunuz galiba?

— Yapamadığım için üzüntü duyuyorum. İstikbalde dünya turuna çıkacağım günü bekliyorum. Nabi beye baktı, güldü. Sonra, Nabi'yi de alıp kaçacağım dedi. Altı senedir o da benimle yoruldu, durdu. Bakalım bizim dünya turu ne zaman olacak.

— Valilikten ayrıldıktan sonra tekrar kürsünüze dönecek misiniz?

— Valilikten ayrılmaktan bahsetmek iyi değil. Ayrılırsam, mayrılırsam böyle şeyleri düşünmek doğru değil. İnsanın imanı sağlam olmalı. Oturduğu yere, sağlam oturmalı, bastığı yere sağlam basmalı. Otururken bunları düşünmemeli. Ya ayrılırsam diye şüpheden uzak, tam bir iman içinde çalışmalı. Hem sonra ben daimi kürsüdeyim. Üniversite kürsüsünden daha geniş İstanbul kürsüsündeyim. Ayrıca senede dört defa da Üniversite kürsüsündeyim.

— Kompleksleriniz var mıdır? Ishk çaldı:

— Ne kadar istersin? Kompleksiz insan olur mu? Durdu, gülsüz insan ota benzer. Durdu, gültümsedi, ishk çaldı diye yazarsın dedi.

— Hemşhillerinizin arasında hangi meslek grubunda çalışanları seversiniz? Meselâ gazetecileri, karikatüristleri, v.s.

— Hepsini, her çalışanı severim. Uğursuzu, düztabanı, tembeli severim.

— Hemşhillerinize kendi istedikleri kadar mı, yoksa sizin verdiğiniz kadar istemelerini mi istiyorsunuz?

— İstemek hayatiyet âlâmetidir. Ne kadar isterlerse istedikleri kadar onlara veririm. Onlar istesinler yalnız.

— İstanbulda mali kudretiyle, organizasyonu ile belediyenin üstünde iktisadi ve sosyal bir teşekkül var mıdır?

— Sosyal teşkilât olarak on-

lardan çok zenginiz. İktisadi olarak 80 milyonluk bütçeyi zayıf buluyorum. Bir belediye için zayıf buluyorum. Sosyal bir teşekkül olarak bizden zengin bir teşekkül yok.

— Bu teşekküllerle münasebetleriniz nedir?

— Onlarla daimi işbirliği halindeyiz. Bilhassa şehrin imarı bakımından. Yakında büyük bir manifatura çarşısı açılacak ki, bu bir zaruretler.

— İstanbul şehri için ne gibi yenilikler, değişiklikler düşünüyorsunuz?

— Her gün yepyeni. Görüyorsunuz, bahar bayramı nasıl muvaffak oldu. Bizzat herkesin kendisinin hizmet edeceği ucuz lokantalarla vatandaşlarımızın karınlarına sıcak çorba sokacağım. Yollar, hastahaneler, mektepler yapılacak, âbideler tamir edilecek. Birdenbire durdu:

— Bunların hepsini yazabiliyor musunuz? dedi.

— Evet yalnız biraz daha yavaş söylerseniz daha iyi yazabileceğim, dedim.

Bitaz daha yavaş devam etti:

— Bilhassa bu sene yapılacak dört mühim iş var. Birincisi trolleybüs, ikincisi metronun temlini atmak, üçüncüsü şehir banliyösü, dördüncüsü umumi ucuz, seüle service denen herkesin kendi hizmet ettiği lokantalar açmak. Soracaklarım bitmişti.

— Bu konuşma kaç dakika sürdü dersin, dedi.

— Saatim olmadığı için bilemeyeceğim.

— Ben sana söylüyeyim, dedi, karşıdaki duvar saatine baktı, tam dokuz dakika...

TÜRLÜ hayat merhaleleri, yapılıması lâzımgelen günlük bir çeşit iş karşısında bazan tevekkülle, bazan eseflerle sarf ettiğimiz bir söz vardır: «Ne yapalım hayat çok kısa, yapılacak işler bu kısa ömre sığmıyor...»

Bugünkü biyoloji ve hekimlik ilimleri bütün gayretlerine rağmen hayatı uzatamadığına göre, Volter'in söylediği gibi kısa farzettığımız fânilik dünyamızı, büyük bir mâna ve değer kesafeti vermek suretiyle uzatabiliriz.

Henüz otuz yedi yaşını doldurmak üzere olan Basın - Yayın ve Turizm Umum Müdürü doktor Muammer Başkanın hayat hikâyesine bir göz atarken insan ister istemez bunları düşünüyor.. Ona: «Türkiyenin en genç umum müdürü» ünvanını verirken, diğer sayın umum müdürlerimizin nüfus kütüphanelerine bakmadan tabii... Her hali ile genç görünen ve şimdiye kadar Basın - Yayın ve Turizm Umum Müdürlüğü sandalyesine oturanların en genci olduğu muhakkak bulunan bu temiz yürekli Anadolu insanına «20 nci Asır» ın nâcizane bir ünvan ithafı... Bu vesile ile şunu da söyleyelim ki, doktor Muammer Baykandan daha genç bir

Dr. Muammer Başkan Birleşmiş Milletlerdeki mesai odasında...

tebessüm etmeği asla unutmaz. Gayet kuvvetli bir hafızaya sahip olduğu halde, günlük işlerini küçük not defterine yazmağı ihmal etmez.

Onun belli başlı karakteri verdiği sözden dönmemesi ve sözünde durmayanlardan hoşlanmamasıdır. Bu bakımdan, sonsuz bir mücadeleye her zaman hazırdır. Mesai arkadaşlarının pek çoğu onun bu karakterini anlamışlar ve işlerini ona göre tutmağa başlamışlardır. Doktor Muammer Başkanın ikinci mühim karakteri de çok mütevazı ve iddiasız oluşudur. Gösteriş ve merasimden hoşlanmaz; hayatı ve insanları olduğu gibi kabul eder; fikirlerini daima açıkça ve cesaretle söyler. Bu bakımdan, kendisini üzen ve yoran hâdiselerin vukubulduğunu tahmin etmek güç değildir.

* * *

Sporcu olduğu için içki ve sigara kullanmaz. Dost sofralarında âhengi bozmamak için, birkaç kadeh içki içtiği vâkidir. Akşamları erken yatar, erken kalkar. Günlük mesai hayatında daire arkadaşlarıyla müşterek çalışmayı, en küçük memurun bile fikri-

Türkiyenin En Genç Umum Müdürü

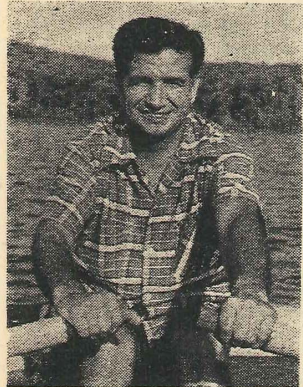
Dr. Muammer Başkan

umum müdürümüz varsa, onun da hayat portresini yine bu sütunlarda tasvir etmeğe amade bulunduğumuzu söyleyelim...

Evet, otuz yedi yılın aylarını, haftalarını, hattâ günlerini bile bugün geçirmeyen doktor Muammer Başkan, lise ve hukuk silini İstanbulda yaptıktan sonra, bir müddet İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinde asistan olarak çalışmış, bilâhare Amerikada hukuk doktoru olmuş, bu arada parliamento kuruluş ve faaliyetleri, umumî seçimler, iktisadî ve ziraî organizasyon, siyasi ve içtimai teşekküller gibi mevzular üzerinde ihtisas yapmış, tezler, raporlar ve tebliğler hazırlamıştır.

Bütün bu çalışmalarından maada, Birleşmiş Milletler teşkilâtında fiilen vazife almış ve senelerce bir ihtisas şubesinin müdürlüğünü yapmıştır.

Doktor Muammer Başkan kuru bir ilim ve kitap adamı değil, günlük hayatı gayet hareketli ve renkli geçen bir insandır. Kusursuz denecek derecede futbol oynar, mükemmelen buğday biçer ve harman döger, otomobil kullanır, kürek çeker, güreş yapar, kilometrelerce yol yürüyebilir. Amerikada iken, dokuzu Türk,

Muammer Başkan Çanakkale sulularında kürek çekerken

ikisi başka milletlerden olmak üzere kurduğu ve kaptanlığını yaptığı futbol takımı ile Amerikada, bazı hatırı sayılır şehir ve kasabalardaki takımları yenmiştir.

İlk zamanlarda, bir bekârlık zarureti olarak ele aldığı yemek pişirme işinde bir hayli ilerlemiş, bugün de bekârlığı devam ettiği için profesyonel aşçılara taş çıkartacak kadar merhale katetmiştir.

Mutfakçılık repertuarı bir hayli zengindir. En güzel pişirdiği yemekler: Tavuklu pilâv, ispanaklı börek ve sebze çorbalarıdır.

Fakat, onun yemeklerinin tadını gerek Amerikada iken, gerekse Türkiyede tatmış olanlar, bugün bu zevkten mahrumdurlar. Çünkü Muammer Başkan her gün, sabahın yedisinden akşamın sekizine kadar başını işden kaldırmamacasına dairede çalışmakta, dostlarına ikram edilecek yemekleri pişirmek üzere boş bir dakika bile bulamamaktadır.

* * *

Bazı eski röportaj ve biyografî üstadları şayet bu yazıyı okurlarsa, şöyle konuşacaklarını tahmin ederim: «— Koskoca bir Umum Müdürden bahsederken, onun güzel tavuklu pilâv pişirdiği, futbol oynadığı, güreş yaptığı mı anlatılır?»

Onlar, kendi telâkki ve ölçülerine göre belki haklıdır. Fakat öyle sanıyoruz ki: «Günümüzün insanı» nı tam mânâsıyla gün

- ★ Futbol oynayan ve ekin biçen umum müdür
- ★ Basın Yayın ve Turizm umum müdürü çok güzel yemek pişiriyor
- ★ Sözünde durmayanlarla yaptığı mücadele
- ★ Neden ona erkek adam diyorlar?

Yazan: Baki Süha EDİBOĞLU

ne müracaat etmeği itiyad edinmiştir. Basın - Yayın ve Turizm Umum Müdürlüğü teşkilâtında onun adı, - tam bir halk tâbiri ile - erkek adamdır. Çünkü şimdiye kadar sözünden döndüğü, haksız iş yaptığı görülmemiştir.

Burada da kendisini, buğday saplarını arabaya yüklemiş, onların gelmesini beklerken görüyorsunuz

Beautint

Beyazlanmış saçlara bir ay zarfında eski kendi rengini verir. Beautint boya değildir, saçları besliyerek renklendirir. Taşradaki müşterilere posta ile gönderilir.

ATLANTA LABORATORY

Bekâr sokak, No. 30/7 - Beyoğlu
(Lâle sineması karşısındaki sokakta)

Izmirde, Gazi hazretleri tarafından dá vet edilmiş olan İstanbul gazeteleri Başmuharrirleri Akhisar istasyonunda

(Geçen sayıdan devam)

Trende ben Tarık Bey, Velid Bey merhumun yanına yerleşmiştim. Bugünün dahi belli başlı meslek gazetecilerinin feyzaldıkları, yetiştikleri bir mektep olan Eblüzzıya müessesesinin bu feragatli ve namuslu mümessilini iki yıldır görmemişim. Bu itibarla iştıyakım büyüktü. Oldukça hasta ve mecalsiz görünmesine rağmen umumî neşe ve şetarete katılmaya çalışıyor, şevkimizi incitmemeye çabalyordu...

«Menemen» den geçerken meşhur yoğurdandan bir bakraç aldım. Zaten giderken tenbih etmişim.

— Üstad bu öyle bir yoğurttur ki, kabımı ters çevirseniz bile dökmülmez.. dedim, güldü dediğimi yaptı ve yoğurt hakikaten dökmeyince:

— Haklı imişsiniz!.. Ben lâtife ediyorsunuz sanmışım!.. dedi ve bol bol yedikten sonra...

— Oh! dedi kendime geldim.. Bilmesiniz Cemal Bey bu yoğurt ne kadar makbule geçti...

Neyse Karşıyakaya, sonra Basmahaneyeye geldik. İstanbullu misafirler İzmir Belediyesi tarafından Gazi hazretlerine hediye edilmiş «Naimbey Oteli» nde misafir edildiler. Otele kadar üstadım refakat edip yatacağı odayı gördüm. Tamamıyla rahat edeceğine kanaat getirdikten sonra ayrılıp matbaaya geldim.

Ha! Şurasını belirtmeyi unuttum ki Gazi hazretleri yalnız İstanbul gazeteleri Başyazarlarını kabul buyuracaklardı. Biz İzmirli gazeteciler bu toplantıya çağırılmamıştık.

1924 Şubatının beşinci Salı günü Gazinin İstanbullu meslekdaşları kabul buyurmaları takarrür etti. Akşam yemeğini Gazi hazretleriyle Göztepedeki Uşşakızade Muammer Bey köşkünde yiyecektik. O akşam da İzmirli gazeteci arkadaşlardan «Sadayı Hak» sahibi Sırrı Beyle refikası, İsmail Hakkı merhumla eşi hep beraber bizde yemek yiyecektik. Yangından henüz çıkmış İzmirde gazino, lokantadan sarfınazar şöyle adamakıllı bir bakkal dükkanı bile yoktu. Diğer taraftan içki yasağı yüzünden içki hiç bulunmuyor, yahut pek güçlükte tedarik edilebiliyordu. Bu itibarla bazı kafadar aileler nöbetleşe, evlerde toplanıyor, aramızda vakit geçirmeye çalışıyorlardı.

Geç vakit matbaadan çıkıp, otele geldim, içeri girdim. Bir de baktım ki odada Velid Bey bir aşağı, bir yukarı dolaşıyor, kendisinden başka kimsecikler de yok. Şaşırdım, bütün paketi elimde kendisine yaklaştım.

— Hayrola üstad, rahatsız mısınız? Niçin ziyafete gitmediniz?

— Gittim hazret, fakat kabul edilmedim.

— Ne söylüyorsunuz?

— Evet, ben yola çıktıktan sonra Abidin Daver Bey gazeteye: «Başmuharririmiz Gazi Hazretlerinin daveti üzerine İzmirde hareket etmişim» diye bir havadis yazmış. Halbuki davet değil de gazeteciler saygılarını belirtmek için İzmirde gitmişlerdir şeklinde yazılacaktı. Bu haberi görünce Gazi'nin fena halde canı sıkılmış, beni kabul etmemeye karar vermiş. Bunun üzerine Başyáver bana: «Haberin sizin tarafınızdan

tedim! yolunda bir yalan ile bir nevi nefis övmesine tenezzül edebilirdim. Hayır, tekrar ediyorum, böyle birşey hatırıma gelmeden, tehlikeli bir teşebbüste bulunduğumu düşünemedim. Sadece kalbimin sesine uyarak meslek hocamı mütevazı soframa davet ettim. O da kabul etti, birlikte eve geldik, güle oynaya yemeğimizi birlikte yedik.

Rahmetli Sırrı'nın refikası Lutfiye Hanım pek şakacı bir hanımefendidir. Sofrada biz erkeklerin demlenmemize karşı Velid merhumun gösterdiği müsamaha karşısında:

— Aman beyefendi biz uzaktan

Mütareke ve İstiklâl Harbi Yılların Meşhur Gazeteleri ve gazetecileri

Atatürk'e Protesto Çeken Gazeteci

- ★ Menemenin sihirli yoğurdu
- ★ Gazinin canını sıkın haber
- ★ Neden ona deli fişek derlerdi?

Yazan: Cemalettin SARACOĞLU

yazılmadığı, buna herkesten evvel bizzat sizin üzüldüğünüzü yazın da Paşaya arz edelim, belki kabul buyururlar yolunda birşeyler söylesin. Ben de:

— Beyefendi bir misafir bir yere gelir de ev sahibi o misafiri kabul etmek istemezse artık o misafir de «lütfe beni kabul buyurun» şeklinde bir istida ile müraacaat etmez, ederse ayıp etmiş olur! dedim; döndüm, buraya geldim.

Donakaldımdı. Çünkü otelde Velid Beyden başka kimsecikler yoktu. Diğer taraftan beş on adım ötedeki evimde biz İzmirli gazeteci arkadaşlar toplanacaktık. Üstadımı o ıssız ve soğuk otelde yalnız bırakmaya gönlüm razı olmadı, sırf onun gönlünü almak için:

— Üstadım, dedim, burada sizi yalnız bırakmam. Bu akşam bendehanede İzmirli meslekdaşlar toplanıp akşam yemeğini birlikte yiyeceğiz. Lütfen siz de buyurun, avunmuş olursunuz...

Burada Tanrının birliğine kâsem ederek itiraf ediyorum ki, bu daveti yaparken münhasıran kalbimden kopup gelen samimi bir sevgi ve saygımın sesine uymuş, aklıma hiçbir şey gelmemişti. Yoksa aradan bu kadar vakit geçtikten ve her türlü tehlike zail olduktan sonra:

— Bilerek yaptım, Gazi'nin sofrasına kabul etmediği bir gazeteciye evime davet ile bir nümâyış bir nevi protestoda bulunmak is-

sizi başı sarıklı, sakalı göbeğinde, eli tesbihli ulemeden bir zat tasavvur ederdik. Meğer ne kadar yanlış yormuşuz!.. kabilinden bir hayli lâtifeler de bulundu. Gece yarısına doğru da misafirimi alıp oteline kadar getirdim, kendisine hayırlı geceler diledikten sonra evime döndüm.

Ertesi günü öğleden sonra matbaada bir kıyamettir koptu. Baktım Haydar Rüşti, Necati merhumlar benim yazı yazdığım tarafta doğru bakarak aralarında fiskek birşey konuşuyorlar. Yüzleri endişeli, bana doğru bakişlarında âdeta bir acıma hissi okunuyor. Dayanamadım, yanlarına yaklaşıp niye bana acır gibi baktıklarını sordum. Rahmetli Necati Bey delişmen, alabildiğine merd ve açık sözlü bir insandı. Benim sualime cevap verecek yerde:

— Yahu dün akşam sen ne yapmışın!.. diye sordu.

— Ne yapmışım ki?..

— Velidi akşam yemeğine davet etmişim.

— Ettim, ne olmuş ki?..

— Yahu ne olmuş var mı? Atatürkün sofrasına kabul etmediği bir gazeteciye sen evine çağırıyorsun; fazla olarak orada başka gazeteciler de varmış. Birader, sende hiç de mi akil yok?..

İşte ancak o zaman kirdüğüm potun, devirdiğim çamın azametini anlayıp donakaldımdı...

İşin vehametini kavramasına kavramıştım amma iş de işten

geçmişti. Benim bu düşüncesiz hareketim, çalıştığım gazetesinin sahibine ve diğer muharrir arka daşlara da zararlı olabilirdi. Fazla olarak Haydar Rüşti merhumun:

— Dün akşam size ben de geliydim, diyordum, iyi ki gelmemişim; verilmiş sadakalarım varmış!.. demesi üzerine boynumu büküp dedim ki:

— Beyler anlıyorum ki düşünmeden yapmış olduğum fevri bir hareketle yalnız kendimi değil sizleri de zor bir duruma düşürmüş oluyorum. Her ikiniz de beni yakından tanıdınız: Benim mesleğim dışında hiçbir hırslım, gizli emelim olmadığımı anlamışsınızdır. Şimdiye kadar kime sokulduğumu gördünüz? Ben sadece feyz aldığım bir müessesenin mümessilini, meslek hocamı ağzılamak istedim. Bundan başka ne açık, ne de gizli hiçbir emelim yoktu. Bu hareket verilen mâna karşısında hance yapılacak tek şey var: Derhal istifa edip «Anadolu» dan çekilmek; bu suretle de hiç olmazsa sizleri zan altında bulundurmamak.. İşte onu da yapıyorum. Yetime bir münasibini buluncaya kadar işime evimden devam ederim, isterseniz derhal ayrılırım...

Anlaşılan benim gerçekten öyle nümâyışler yapacak, saman altından su yürütecek bir kimse olmadığımı alâkâhlarca da bilmişim ki, rahmetli Haydar Rüşti:

— Öyle şey mi olur?. Biz seni bilmez miyiz?.. kabilinden gönlümü aldı; bu mesele de böylece kapanıp gitmiş oldu. Hiç şüphe yok ki bu işde o zaman İzmir Polis Müdürü olan ve daha İstanbul yakın ve candan arkadaşlık ettiği Ziya Beyin de büyük rolü olmuştur. Çünkü o zamandan itibaren bana rastladıkça:

— Deli fişek! demeyi âdet edindi idi.

Bu mesele böylece kapanıp gitti amma Velid merhum da bunu asla unutmadı. Hâdisen onun kutluğuna da erişmiş olmalı ki, bana karşı gösterdiği muhabbet ve teveccüh büsbütün arttı; ne zaman bir toplu mecliste bulunsak vak'ayı anlatır, beni mahcup ederdi.

Yeni çıktığı günlerde «Dünya» gazetesinde Falih Rifki Atayın hatıraları neşredildiği sırada bu İzmir ziyafeti meselesine de temas edildiğini hatırlıyorum. Şu kadar var ki, yine hatırımda şayet doğru kalmışsa, hâdisen büsbütün başka bir şekilde anlatılıyor ve rahmetli Velid bey nevi sahte kahramanlık, acayip bir donkişötlük kisvesi giydiriliyor.

Ben o ziyafette bulunmadım, fakat olanı biteni sıcağı sıcağına rahmetlinin ağzından bizzat diledim. Diğer taraftan Velid merhumun karakterini de pek iyi bildiğim için «Dünya» sahibinin bu görüşünü hatalı buluyorum, çünkü Velid gerçek bir kahraman, hakiki bir fedakardı. Bu karakterde bir adamın ise sahte pehlivanlığa tenezzül etmeyeceğini kesin ve garezden âri her ferdin teslim etmesi lâzım gelen bir hakikatdir.

(3) 1955
— Diyarbakır İstiklâl mahkemesi âzası da artık kanaat getirmişti ki, kuş olsak ellerinden kaçıp kurtulmamıza imkân yok; bu itibarla biz gazetecilere, diğer mevküflara nispetle, oldukça geniş bir serbesti lütfetmişlerdi. Biz de rahat rahat pazar yerine kadar gidebiliyor, günlük ihtiyacımız olan sebze, eti meyveyi bizzat kendimiz satın alabiliyor, sonra tevkifhaneye dönüyorduk.

Günlerden bir gün yine pazarda alış verişten dalgın dalgın tevkifhaneye dönerken, varkuvvetimle yeniden temine çalıştığım Türk hükümlarlığının, millî hâkimiyetinin beni idam edilmek tehlikesiyle burun buruna buldurmasındaki hikmeti düşünene düşünene, o derece kendimden geçmiş olacağım ki, ayağım bir şeye takılarak sendeledim, elimdeki yiyecek çökün ve zembillerinin ağırlığı yüzünden az daha yere yuvarlanıyordum. Şöyle başımı kaldırıp bir bakayım dedim, bir de ne göreyim? Ayağım bir idam sehpasının bir ayağına takılmış, karşımda asılmış bir adam, morarmış suratı, bir karış

Velid Ebüzziya'nın çalışma esnasında çekilmiş bir poz

Mütareke ve İstiklâl Harbi Yıllarının Meşhur Gazeteleri ve Gazetecileri

Atatürk Velid Ebüzziyaya Nasıl İçki İkram Etti?

20. ASIR DERGİSİ, 1955 SAYI 147, 149, 160

sarkmış dili ile durmuyor mu?.. Beyfendi, dalgın bir insan ayağının idam sehpasına takıldığı bir memlekette hiç gazetecilik yapılmaz mı, gazete çıkarılır mı?.. Rahmetli Velid Ebüzziya bu sözleri bana 1934 yılında yazlığa geldiği Bostancı'da, şimendifer köprüsünün tam karşısındaki harap, iki katlı köşkün bahçesinde, karşı karşıya tavla oynarken söylüyordu.

Rahmetli Velid Ebüzziya, bundan 36 yıl evvel, türlü mihtetini çektiğim, o kadar da zevkini sürdüğüm gazetecilik mesleğine gazetesinde başladığı bu büyük gazeteci, ateşli bir yurdsever, içli ve samimi bir insandı. İnandığına, kanaatlerine o kadar bağlıydı ki, birkaç müstesna en şiddetli muarızları en amansız münnekidler bile onun hülûsunu, karakter bütünlüğünü takdir ve teslim etmişlerdir. Kendisini pek sever, çok sayardım. O da bu içten

Velid Ebüzziya'nın, Cemaletdin Saracoğlu'na verdiği gazeteci arkadaşları ile birlikte çekilmiş bir resmi

- ★ Dalgın bir insan ayağının idam sehpasına takıldığı bir memlekette hiç gazete çıkarılır mı, gazetecilik yapılabilir mi?..
- ★ Rahmetli Velid'in tatlı tavla partileri ve daha tatlı sohbetleri
- ★ En hoşlandığı muharir: Refik Halid bey
- ★ Velid bey içki sofrasında..
- ★ Neden içki düşmanı idi?
- ★ Hayatında içtiği tek bardak bira
- ★ Gazetesine içki ilâmı koydurmayan içki düşmanı

Yazan: Cemaletdin SARACOĞLU

gelen muhabbeti karşılıksız bırakmaz; iltifatlarını, teveccühlerini benden esirgemezdi. Bostancıya benim ısrarlı tavsiyelerim üzerine gelmiş, köyü beğenmiş, hele deniz ve yelken meraklısı olduğu, Bostancıda ise bu merakını hakkıyla tatmin edebilecek müsait bir liman bulduğu için, deniz kenarında bir arsa edinmiş,

muhte adamakıllı ısınmıştı. İki günde bir akşamları, kiraladığı harap köşkün bahçesinde buluşur, tavla partileri yapardık. O tavla oyunlarını dünya gidişatına benzeter, insanın galebeden emin iken karşı tarafın bir iki düşüşü yahut dörtciharı ile nasıl galip mevkiinden mağlûp duruma düşüverdiğini ballandıra ballandıra anlatırdı. Yine bu tavla partileri esnasındadır ki maceralarını, İstiklâl mahkemeleri karşısına çıkışlarını tatlı tatlı anlatmaya başlardı.

O zaman karşılıklı zarları bırakırdık ve ben bu tavla partilerine işte bu kâh tatlı, kâh hüznün verici gazetecilik maceralarını, menkıbelerini doya doya dinlemek için bayılırdım. O, tavazuundan kıl kadar ayrılmadan, nefsinin methe zerre kadar yanasmadan Abdülhamid'in babasını nasıl sürdüğünden, genç bir mektepli iken çektiği mihtetlerden, Meşrutiyetin ilanında, İttihat ve Terakkinin evvelâ hizmetlerinden, sonraları gittikçe soysuzlaşan komitecilğin memleketin başına nasıl bir belâ kesildiğinden canlı misaller, merak gıcıklayıcı anekdotlar, bizzat başından geçmiş olaylar zikrederek, uzun uzun bahseder, şayet bir iki misafiri daha varsa, hepimizi ağzi-

na baktırırdı.

Rahmetli Velid Ebüzziya tenkidlerinde, kalem mücadelelerinde ne derece cesur, atılgan ve pervasız davranırsa hususi muhabbetlerinde o derece munis, yumuşak başlı, tatlı dilli ve güler yüzlü idi. Yalnız kanaatlerine ilişmeğe pek gelmezdi. O zaman köpürür, coşar, hatır ve kalb kırdığı da olurdu. Tevazuu kadar nezaketi de engindi. «Beyfendi» siz söz söylemez, küçüğüne de büyüğüne de tam mânasiyle kibarca, efendice muamele ederdi.

Son derece hak ve kıymet şınavı. Meselâ siyaset bakımından asla hoşlanmadığı Refik Halid beyin mizahi yazılarına meftundu. Kaç defa bizzat bana:

— Çok yorgun olduğum zamanlar ekseriya başım çatlaya cakmış gibi zonklamaya başlar, geç vakit yazı odamdaki mahut kanapeye uzanır, Refik Halid beyin mizahi fıkralarından birini okumaya başlarım. Yazı sona erdiği vakit bende de ne yorgunluk, ne baş ağrısından eser kalmaz. Çok güzel yazıyor doğrusu.. Dedigi olmuştur.

Velid Ebüzziya merhuma mesleki bilgilerimden çoğunu borçlu olduğum gibi en çetin kalem mücadelelerim sırasında da kendime örnek olarak daima onu seçmişimdir. Sonunda rahmetli gibi ben de gazetemden mahrum edildim, mahkemelerden zindanlara sürüklendim amma hamdolsun tıpkı hocam gibi ben de ömrümün son yıllarını derin bir vicdan huzuru içinde geçiriyordum. Gazetecilik hayatında maddî menfaatleri ideale feda etmemek, zulüm ve ceberût karşısında zellilâne eğilmemek, lâfın kısıası, kör kadrya kör kadı diyip için için den çıkılmak ve sonra da bu tok sözlülük, doğru özlülüğün akibetlerine tevekkülle katlanmak merhumun başlıca hasletlerinden, meziyetlerindendi. Böyle bir hocadan ders almış olmakla her zaman ve haklı olarak övünürüm ve onu taklide yeltendiğimden dolayı başıma gelenlerden de zerre kadar pişman değilim. Nur içinde yatsın!..

Velid bey merhum hakkında şimdiye kadar çok şeyler söylenmiş, pek çok şeyler yazılmıştır. Kendisini irtica ile, padişah taraftarlığıyla suçlandırılan olduğuna gibi inkılâp düşmanlığı, cumhuriyet aleyhtarlığıyla itham edenler de bulundu. Hattâ riya-kârlığından, hususî hayatındaki (Devamı 26. Sayfada)

Velid Ebüzziya Prof. Sükrü Baban ile birlikte Cemaletdin Saracoğlu'nun Yakacık'taki evine misafir gittikleri bir gün..

Radıyo

Televizyon Âleminde İnanılmaz Haberler

★ İngiltere'de içki satıcıları günlük televizyon yayınlarının gazetelerle neşrolunan programlarını büyük bir alâka ile takip etmekte ve işlerini ona göre ayarlamaktadırlar. Zira, geceleri büyük televizyon numaraları olduğu zaman ev sahipleri «Televizyon - Partileri» tertip etmekte, tabiiyle bu toplantılarda da misafirlerine alkollü içkiler sundukları için şehrin alkol istihlâkı artmaktadır.

★ Amerika'da televizyon yayınlarını en rahat şekilde takip edebilmek için hususî surette imâl edilen yataklar piyasaya çıkarılmıştır. Bu yataklar özel bir ışık tertibatı ve televizyon alıcısının vaziyetine göre ayarlanabilecek hususî bir yastıkla teçhiz edilmiş bulunmaktadır.

★ Las Vegas kumarhanelerinde son üç ay zarfında on televizyon alıcısı oyuncular tarafından kırılmış, parça parça edilmiştir. Bu işi yapanlar trişörlerdir ve gazinolardan naklen yayın yapmak maksadıyla getirilen cihazların hilelerini meydana çıkaracağından şüphelenmektedirler.

★ Televizyonun çocukların genelerini deforme ettiği ve dışlarının dökülmesine sebebiyet verdiği tesbit edilmiştir. İngiliz mütehassısları tarafından ortaya atılan bu iddiaya nazaran küçük çocuklar televizyon yayınlarını ekseriya yere oturmak ve dirseklerini dizlerine dayayıp genelerini avuçları içine almak suretiyle seyretmektedirler. Bu anormal oturuş günler boyunca sürmekte, dirseğin mütemediyen geneye tazyik etmesi neticesinde dışların zayıflayıp dökülmesine sebep olduğu gibi çenenin de ileri doğru uzamasına yol açmaktadır.

★ Amerika'da da televizyonun akıl hastalarının uyutulmasında en müsekkin ilaçlardan daha çok işe yaradığı bildiriliyor. Yatma saatleri geldiği halde bu işe bir türlü yanaşmadıkları gibi gürültü patırdı çıkarmaktan da geri kalmıyan bu akıl hastalarına telkin mahiyette zevkli bir televizyon programı seyrettirilmekte daha yayın bitmeden hepsinin mışıl mışıl uykuya geçtikleri görülmektedir.

Hazırhyan: Tarık GÜRCAN

Portre:

ANASI KIZIYLA BAŞBAŞA

Gelin hangisinin anne, hangisinin öteki olduğunu ayırın. Geçirdiği üç estetik ameliyatından sonra zamanın insan üzerindeki tahribatını reddedercesine hâlâ bütün güzelliğini ve cazibesini muhafazaya muvaffak olan meşhur Marlene Dietrich büyük anne yaşına gireli hayli zaman olduğu halde fotoğraf makineleri karşısında hâlâ cesaretle poz alabiliyor. Üstelik yirmi yaşındaki kızıyla aynı fotoğrafın içerisine girmekle neticede, nasıl olsa aleyhine çıkmıyacak olan bir mukayeseye de imkân hazırlamaktan çekinmiyor. Müstereken hazırladıkları bir televizyon programından sonra ana kız başbaşa.

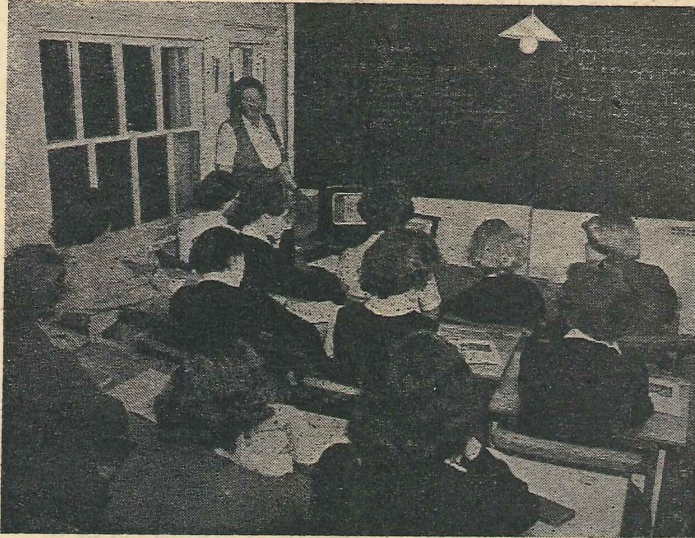

FIKRET KUTLUĞ

İstanbul Radyosunun sempatik kanun sanatkarı Fikret Kutluğ'un kimseden ders almadan, kendi kendini yetiştirdiğini ve bugünkü virtüozitesini kazandığını biliyor muydunuz? Hakikaten, sanatkar sırf merakını tatmin maksadıyla eline geçirdiği kanunun tellerinde istediği sesleri çıkarabilmek için eğlence kabilinden bir mesgaleyle uğraşırken bu iş kendisini öylesine sarmış, öylesine heveslendirmiştir ki onu kısa zamanda sazına enikonu hâkim bir sanatkar haline getirmiştir. Fakat, elbette ki nota bilmeden, usulden haberi olmadan musiki yürümezdi. Bu zarureti tam zamanında hissederek Fikret Kutluğ bu defa bütün mesaisini bu mevzularda teksif etmeye başlamış, sistematik ve uzun bir çalışma devresinin sonunda bugünkü «hakiki sanatkar» hüviyetini almaya muvaffak olmuştur. Virtüozitesinin temelini teşkil eden bilgilerle kendisini teçhiz etmekte Hediye Ötügen, Gavsî Baykara, daha sonra da Sadi İslay ve Yorgo Bacanos'un yardımları büyüktür.

Sanatkar 1917 senesinde Balıkesir'de doğduğuna göre hâlen 38 yaşındadır. İlk tahsilini Eskişehir'de, orta ve lise tahsilini Adana'da, yüksek tahsilini de İstanbul Hukuk Fakültesinde yapmıştır. Babası Vakıflar Müdürü Mithat Beyin Konya'da vazife gördüğü senelerde Fikret'te musikiye karşı ilk merak başlamış ve eline geçirdiği kanunla kendi kendine mesgul olmaya bu şehirde, 1930-31 yılları arasında başlamıştır.

Fikret Kutluğ İstanbul Radyosundaki faaliyetine muvazi olarak Konservatuvar İcra Heyetinin de sanatkarlarındandır. Musikinin haricinde Fikret'in hayatını dolduran iki büyük mesgalesi vardır: Eşi, yavruları ve deniz. Yaz demez, kış demez küçük sandalına atılarak saatler saatler balık avıyla uğraşır. Bazı akşamlar, verimli bir avdan döndüyorsa

TELEVİZYONLA ÖĞRETİM

İngiltere'de adamakıllı yaygın bir hal alan televizyon nihayet mekteplere, öğretim hayatına da girmiş bulunuyor. Resim bir İngiliz mektebinde televizyonla Fransızca dersi verilirken çekilmiştir. Kara tahta ve televizyon alıcısı bu eğitimin temel direğini teşkil etmektedir.

Dr. ZEKİ ARSAN

Verem Dispanseri Başhekimli
İç Hastalıkları ve Verem
Mütehassısı

Ankara: Denizciler Caddesi Küçük
Çarşı Han Kat 2, No. 27 - 16
Telefon: 16947, Ev: 31725

Eisenhower'in Hususi Düşünceleri

(Başarfa 10. Sayfada)

icap ettiğini öğrenmelerine ve demokratik olaylarda her vatandaşın bütün zekâ ve kabiliyetini kullanarak müessir bir şekilde rol oynamasının zarurî olduğunu anlamalarına yardım edebilirsek (ya medeniyetin veyahut da hürriyetin ortadan kalkacağı) o gün hiç gelmeyecektir.

«Hür insanlar tarafından - Üniversiteler de dahil olmak üzere - meydana getirilen herhangi bir müesseseye herşeyden önce insan hürriyetini korumak ve geliştirmekle mükelleftir.

«Hürriyet aşkı, işbirliğinin müspet netice vereceğine karşı duyulan inanç, istiklâl için ümit beslemek, Amerikan yaşayış tarzının insan değerini hakkiyle tanıdığına karşı olan güven, bunları talebeye öğretmek değil de görerek, anlamalarına yardım etmek lazımdır.

«Demokrasinin en parlak zaferinin üzerinde ne kadar duruluyorsa, tarihte demokratik prensiplerin tatbikinde karşılaşılan muvaffakiyetsizlikler üzerinde de o kadar durulmalıdır. Fakat herşeyden evvel, bu pren-

siplerin esas olarak muteber oldukları da belirtilmelidir. Milletçe, mekteplerimizden bunu beklemek, akademik hürriyeti tahdit etmek değildir.

«Hiç şüphesiz ki, akademik hürriyet, Amerikan hayat tarzının ayrılmaz bir parçası olan hürriyetlerinin muayyen birer kısmından başka birşey değildir. Bu demektir ki, akademik hürriyeti korumak için öğretmenin bütün hürriyetleri garanti eden demokratik prensipleri desteklemesi lazımdır.

«Komünizme ait bütün hakikatler de yine burada belirtilecek, ideolojik gelişmesi, siyasî metodu, iktisadi tesirleri, istikbalde takip edeceği tahmin edilen yol hakkında sizlere malûmat verilecektir. Demokrasimizin hakiki kıymetini anlayabilmek için komünizmi tanımak elzemdir. Komünizm, faşizm veya herhangi bir polis-devleti felsefesi bakımından cahil kalmak en öldürücü hastalığın meçhul kalmasından çok daha tehlikelidir.»

T. C.

ZİRAAT BANKASI

Vadeli, vadesiz tasarruf hesapları
1955 yılı ikramiye tutarı

1.500.000 Liradır

BU ZENGİN PLANDA:

Gayrimenkuller, dolgun para ikramiyeleri ve ziraat aletleri bulunmaktadır.

İştirak şartlarını öğrenmek için yurdun her tarafındaki Şube ve Ajanlarımız emrinizdedir.

bayanların
muayyen
zamanlardaki
sancılarında

GRİPİN

BAŞARI İLE KULLANILIR!

GRİPİN, baş, diş, adale, lumbago ve soğuk algınlığından ileri gelen bütün ağrıları derhal teskin eder.

Mideyi bozmaz, kalbi ve böbrekleri yormaz

BENZERLERİNDEN SAKININIZ

Hakiki Gripin aldığınızdan emin olmak için GRİPİN ismine bilhassa dikkat ediniz.

5 54

Ancak Dr. ROJA briyantini
Saçlarımızda

Müstesna
akisler
yapabilir

SEBEBİ GAYET BASİTTİR :

Rojayı tecrübe edip saçlarımızda hasıl olacak farkı bizzat müşahade ediniz. Saçlarımız yağlanmaksızın güzelleşir ve beslenir. Saçımızın her bir teli elmas gibi ışıltıya kavuşacak ve buna rağmen tüy gibi hafifliğini muhafaza edecektir. Çünkü Topaze, esmerlere Bleu - Sap-hir tavsiye olunur.

1-677

D'ROJA BRIYANTİNİ

(4)

Mütareke ve İstiklâl Harbi Yıllarının Meşhur Gazeteleri ve Gazetecileri

(Başarları 7. Sayfada)

mübalatsızlığına rağmen dindar görüldüğünden dem vuranlar da çıktı.

Benim samimi kanaatime göre rahmetli Velid bey inkılâp ve rejim düşmanı değil tahakküm, kanunsuzluk, istibdat aleyhtarı idi; resmî mevkilerine güvenip türlü rezaletlerden çekinmeyenlere düşmandı. Akide bahsine gelince dini bütün, imanı tam bir müslüman olmakla beraber hiç de mütaassıp değildi. Sade millî an'anelere, dini geleneklere fazlaca bağlı idi. Hele vatana zararlı olanları asla affetmezdi.

Birgün Fındıklıdaki evimde Babanzade Şükrü ve eski Edirne valisi Naci beyler biraz demlenmek, felekten birgün çalmak maksadıyla toplandık. O zamanlar çeşitli meze meraklısı olduğum ve şimdiki gibi yalnız meyve ile nefis köletmeyi henüz lâ-yikiyle öğrenmiş olmadığım için bir sürü meze hazırlatmış, çilingir soframızı adamakıllı donatmıştım.

Biraz sonra Velid bey de çıka gelmez mi?... Eyvah!.. Diyeceksiniz değil mi?

Durun, acele etmeyin! Rahmetli üstad bizi çilingir sofrasında görünce zerre kadar yadırgamandı.

— Keyfinize bakın hazret! Ben içki içmem amma mezeğe bayılırım: hele böyle nefisleri olursa... İltifatıyla bizler çakar-ken o da mezelelerimizden atıştır-maya başladı. O aralık koşup kendi elimle bir de güzel bir çay demledim; rahmetlinin keyfi gö-rülecek şeydi, bülbül gibi şaki-

yor, türlü hâtıralarla meclisi şenlendiriyordu.

İşte bu vesileyle anlattı idi ki, bilmem Boğaziçinin hangi mesirinde hayatında bir defa bira içecek olmuş, başı dehşetli ağrı-maya başlamış, bunun üzerine de içkiden nefret etmiş, bu itibarla «hebasetlerin anası» dediği içki aleyhtarı idi ve mayaları bozulan kişiler arasında kavgalara, cina-yetlere sebep olan işpirtoya düş-man olmuş, hattâ gazetesine içki ilânı koydurmayacak derecede amansız bir düşman kesilmiş-ti amma âdap ve erkânıyla kurulmuş bir içki sofrasının etrafına dizilmiş keyif ehli kimselerin neşeleriyle neşelenir, içki içmişler kadar, hattâ onlardan faz-la keyiflenirdi. Şu şartla ki kendisine de icrilmek istenmesin...

Rahmetli Atatürk'ün millî mü-cadele yıllarının sonunda kendisine İzmî'te içki içirmek isteyi-şini de bana şöyle anlattıydı:

— Gazi hazretleri beni kabul buyurdular, söyleyeceklerini söy-lediler, bir hayli iltifatta bu-lundular. Nezdlerinde bir hayli kaldım, resimler çekildi. Akşam olunca Gaziye bir tepsi içinde içki getirdiler. Kendileri pek ki-bar bir ev sahibi sıfatıyla bana-da bir kadeh ikram ettiler. kulanmam demeğe sıklıdım, bir fır-satını bulup, kadehi bir müddet elimde tuttuktan sonra yanındaki üzeri mermerli konsolun üstüne usulca koydum, Sohbet devam ediyordu. Bilmem farkına var-dılar da ısrar mı etmediler, yoksa

mevzuun ehemmiyeti karşısında benim kadehi dolu olarak konsolun üstüne bırakmış olduğuma dikkat mi buyurmadılar? Her ne ise ikinci bir içki teklifi karşısında kalmadan nezdlerinden ayrıldım..

— Peki beyfendi, şayet ısrar buyurmuş olsalardı ne yapardınız?

— O zaman da yüzümü kızdırıp: «Mazur görün paşam, hayatımda ağzıma rakı koymadım, içmem!» demek mecburiyetinde kaldım.. dedi.

Acaba böyle zor bir durumda böyle der miydi? Bence derdi ve ölümlü Allahın emri, öldü, fakat o bir kadeh içkiyi içmezdi.

İşte rahmetli Ebüzziyade Velid bey bu karakterde, bu kıratta bir adamdı.

Gelecek haftaki sohbetimde size rahmetlinin Atatürk merhum tarafından davet edilen gazeteciler arasında İzmire gelip bir anlaşmazlık yüzünden nasıl kapıdan geri çevrildiğini, bu yüzden bizzat benim başıma gelenleri ve bu olayın nasıl yanlış tefsir edilip dedikodusu hâlâ devam eden bir mesele haline nasıl geldiğini öz müşahedelerime dayanarak anlatacak, sonra başka bir gazeteci portresine geçeceğim.

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 28.355

Dr. ALİ ATAL
DERİ, SAÇ

ve Zührevi Hastalıklar

Mühassıs

Taksim Meydanı Ayyıldız Palas
Telefon : 24717

Dr. N. AYDIN AYBERK

Jinekoloj - Operatör

Doğum ve Kadın Hastalıkları
Mühassıs

Yeni Melek Sineması üstü 13 - 1
Beyoğlu Tel. 45170

Muayene saati : 16 - 19,30
Cumartesi : 15 - 19,30

OPON

SAYIN BAYANLARA

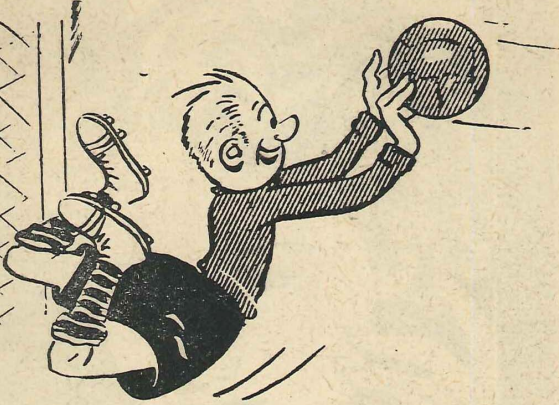
Bu sene moda olan işlemelik incilerin ve bütün inci garnitürlerinin mebzul çeşitlerini toptan fiyatna ancak S. ŞEN-YÜZ müessesesinde bulabilirsiniz.

PARASIZ BROŞÜR İSTEYİNİZ

Tepebaşı tramvay durağı No: 109/6

Beyoğlu-İstanbul Tel: 45873

Grafika

Tam formunda!

Çünkü, daima, sabah ve akşam kahvaltılarında, bol SANA sürülmüş birkaç dilim ekmek yer.

Kalorisi ve A, D vitamini bol SANA margarini sayesinde spor yaparken, sarfettiği enerjisi kolaylıkla telâfi ediyor.

Türkiyenin en modern fabrikasında en sıhhi, şartlarla imal edilen SANA hem çok lezzetli hem de fevkalâde besleyici bir kahvaltılık margarindir.

Siz de, onun gibi, daima sabah ve akşam kahvaltılarında, bol SANA sürülmüş birkaç dilim ekmek yemeği âdet ediniz.

Sana

kahvaltılık margarin

250 gramı 95 krs.tur

UNILEVER - İŞ TÜRK LTD. ŞTi. (BAKIRKÖY)

15.1.45 Cumhuriyet

Ebüzziya zade Velid dün törenle defnedildi

Merhumun cenazesi, hastaneden, Bakırköyündeki aile makberesine kadar muazzam bir kalabalık tarafından takib olundu ve eller üstünde taşındı

Merhumun cenazesi Beyazıt caminden çıkarılırken

İki gün evvel vefatını büyük bir teessürle haber verdiğimiz Tasviri Efkâr sahibi Ebüzziya Zade Velid'in cenaze merasimi, dün dostlarının, kendisini seven okuyucularının ve meslektaşlarının teşkil ettiği büyük bir kalabalıkla ve kendisinin şahsî hüviyetine yakışan bir — Arkası sahife 3, Sü. 4 te —

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 2B.355

masın
4 —
devlet
sağı,
kaldı
Bur
tırları
rihli 8
lerine

Dev
li

Esk
Eski
sasın
sızlı
kinis
resin
gönd
itiral
bin
muş
lığı,
perd
yapt
çekn
San

Es
Bafı
çald
gönd
daha
adı
yapı
ada
girn
etm
ald
dar
Esl
bul

arebenin
rib edil-
ölgesinde
bir top-
berg ke-
za geç-
kezleri-
yönel-
iz, Sov-
Kit'a-
ölgesin-
takviye
ükleriyle
ebelerle
ta gö-
tankı

ismın-
mlarla
skürt-

nak

de —
iş ol-

gretti
si bil-

Zveno,
upları
urumu
n bir
ephesi

Es
terile
dost-
millet-
âşik
tlerin
tır.

işler

M.) —
kişinin
b edil-
Birliğile
mekte-
entoya

n bir
lı

esinin
lıkları
rakıl-

üsbet
ekte-
s ga-
asın-

lerine
icaret
dü-
Türk-
leme-
ayret
asvib
ayız.

Ebüzziya zade Velid dün törenle defnedildi

— Baştarafı 1 inci sahifede —
sadelik içinde yapılmıştır. Cenazesi, vefat ettiği Alman hastanesinden saat 11,30 da, Türk bayrağına sarılı olarak alınmış ve eller üzerinde Taksim meydanına kadar getirilmiştir. Burada hazır bulundurulan otomobillerle Babıâliye kadar gelen cenaze tekrar eller üzerine alınarak, fasilasız olarak hayatının otuz yılını içinde geçirdiği Matbaai Ebüzziyanın önüne getirilmiştir. Matbaanın önünde kısa bir ihtiram vakfesi yapıldıktan sonra, cenaze Beyazıt camine götürülmüştür.

Namaz, saflar teşkil eden büyük bir cemaatle kılındıktan sonra, merhumun naşını taşıyan tabut, gene eller üzerinde Yenikapıya kadar getirilmiş ve oradan otomobile konarak Bakırköyünde pederi merhum Ebüzziya, Tevfik ve ağabeyisi merhum Ziyanın yanlarına defn olunmuştur.

Havanın çok soğuk olmasına rağmen, merhume karşı son vazifelerini yapmak isteyen, ve mezarının başına kadar giden büyük kalabalık arasında bütün gazetelerin sahib ve başmuharrirleri, Basın Birliği Muntaka idare heyetci başkanı Tarık Us, Basın, Yayın Umum Müdürlüğü İstanbul Bölge Müdürü Server İskit, merhumun yakın dostları ve mekteb arkadaşları, Üniversite Rektörü profesör Tevfik Sağlam, eski Londra Büyük Elçimiz Rauf Orbay, sehrimizde bulunan meb'uslardan bir kısmı, İngiliz basının ataşesi Mr. Benet, diğer ecnebi elçilikler basının ataşeleri, Büyük Elçi Enis Akaygen, Tevfik Kâmil, Hüsrev Gerede, eski büyük elçilerden Galib Kemali, Üniversite profesörlerinden Tahir Taner, Şükrü Baban, eski Dahiliye Vekili Şükürü kaya, Prof Mazhar Osman, İstanbul basınının her sınıf ve her dereceden mensubları, muharrirler, mürettibler, Bakırköydeki dostları vardı ve bunlar hep bu son vazifeye şitab etmişlerdi.

Bakırköyündeki mezarı başında müessir bir hitabeyi dinlerken göz yaşlarını zaptedemiyenlerin attıkları topraklarla örtülen merhum, ebedi medfeninde bırakıldı.

Cumhuriyet, kederli ailesine ve değerli arkadaşımız Ziyad Ebüzziyaya baş sağlığı diler ve Cenabı Haktan sabır temenni eyler.

Ebüzziya ailesinin teşekkürü
Sevgili ve muhterem aile reisimiz eski ve emektar gazeteci, Tasviri Efkâr Başmuharriri Velid Ebüzziyanın ölümü mü-nasebetile gerek telgraf ve mektubla taziyet beyan eden ve gerek cenaze merasimine bizzat iştirak etmek suretile ailemizin mateminde pay alan dostlarımız, matbuat mensublarına ve bütün merhumu sevenlere açıkça teşekkür edeviz.

Oğlu: Selim Ebüzziya
Yeğeni: Ziyad T. Ebüzziya

serilmişlerdi. Etrafta, heyecanlı hiç bir

228.6

VELİD EBÜZZİYA, DÜRÜST, KÂMİL BİR İNŞAN, YURDUNA BÜTÜN VARLIĞIYLA BAĞLI BÜYÜK BİR VATANSEVERDİ

VELİD EBÜZZİYA: kelimenin tam mânasıyla dürüst, afif, kâmil bir insan, yurduna bütünü varlığıyla merbut bir vatansever ve mesleğinin hocası denecek derecede - her bakımdan ahlî ve aşkî bir gazeteci olduktan başka bilhassa, en müşkül şartlar altında dahi memleket davalarını savunmadaki eşsiz medenî cesareti ve celâdetiyle temayüz etmiş, büyük bir idealist ve mücahitti.

Husufî hayatında daima sessiz, nazik, vakur, samimî ve pek yakın fikir arkadaşlarından başkalarıyla temastan, hattâ mesleğinin icabeti zarurî kıldığı resmi toplantılar, ziyafetler ve merasimden bile kaçınacak derecede münzevî ve mütevazî, kendi âleminde yaşar, yine gazeteciliğın icaplarından sayılan gece hayatı, içki, oyun gibi eğlenceleri bilmez, sadece okumak yazmakla vakit geçirirdi. En büyük zevki kitap ve kalemdi. O kadar ki; zaman olur, doktorların ısrarla istirahat tavsiyelerine rağmen, evine gitmez; günlerce matbaadaki çalışma odasında yatıp kalkar, durmadan çalışırdı.

Fakat, bu arada bir memleket ve millet davası bahis mevzuu olduğu vakit, bünyesinin nehavetine ve tab'an çekingen oluşuna rağmen, onu, bir anda serapa heyecan ve ateş kesilmiş bir vatansever halinde, ilk safta görürdünüz:

İstanbulda işgal altında bulunduğu ve padişah ile hükümeti düşmanlarla işbirliği yaparak Kuvayı

düz, köhne bir nehir vapuruna binerek, Karadenizi altüst eden müthiş bir fırtınada bocalıya bocalıya, hayatını tehlikeye koyarak, İneboluya kırk beş bin topçu mermisi yetiştiren de yine o idi.

BİR yandan kalemi ile, bir taraftan da bedeni ile pervasızca yaptığı bu hizmetleri yüzünden, düşmanlar tarafından yakalanıp Maltaya sürüldükten sonra dönüşünde yine yılmadan aynı yolda cesaretle ve azimle yürümekten bir lâhza bile fariğ olmiyan Velid Bey, Lozan Konferansı esnasında da, vatanseverliğin eşsiz bir örneği halinde temayüz etmişti.

Konferanstaki Türk Murahhaslar heyeti ikinci başkanı Doktor Rıza Nur bey, bu mevzuda şöyle demişti:

— Velid Bey hakikaten büyük bir vatanperverdir. Bunu birçok deliller arasında, yalnız Lozandaki müstesna hareketini belirtmekle bile, ifade edebilirim. Lozan Konferansında heyeti murahhasa bazan memleket menfaati için lüzumlu gördüğü bazı neşriyat yaptırmak isterdi. Bu neşriyatın yapılmasını orada bizimle beraber bulunan gazetecilerimize tebliğ ederdik. Fakat esfle söyleyeceğim ki, müteaddit defalar vukubulan bu ricalarımıza göre neşriyat yaptırmak mümkün olamamıştır. Yalnız bir tek müstesna vardır. O da Velid Beydir. Velid Bey, bütün dünya karşısındaki mücadelemizde, memleket menfaatine muvafik şekilde neşriyat

Türk Matbuatının Yüz Akı

Velid Ebüzziya

On Yıl Önce Vefat Etmişti

TDV EAM
Kütüphanesi Arşivi
No 28355

Yazan: KANDEMİR

Millîye taraftarlarını vatan haini diye şiddetle takip ettikleri günlerde, her tehlikeyi göze alarak: "Türkiye Büyük Millet Meclisi hükümetinden başka meşru hükümet tanımam!" demek cesaretini gösteren yalnız o idi.

16 Mart 336 sabahı düşman kuvvetlerinin, bastıkları Şehzade karakolunda uykudaki Mehmetçikleri şehit ettiklerini duyar duymaz, bu faciayı tesbit ile cihan umumî efkârına vesika halinde arz etmek lüzumunu duyarak, kellesini koltuğunun altına alıp, şehitlerin kan revan içindeki resimlerini çekmek cesaretini gösteren de - koca İstanbulda - yalnız o idi.

Parişteki sulh konferansına Ali Kemal gibi, bazı, millî davaya hıyanetleri ile tanınmış kimselerin de murahhas olarak gönderileceklerini haber alır almaz, buna mâni olmak için padişahı tehdit cesaretini gösteren de, yine yalnız o idi.

Sakarya muharebesinden sonra, çok buhranlı bir safhaya girerek, mümkün olduğu kadar süratle yardımına koşulması gereken millî mücadele kuvvetlerini takviye için, altı

● Velid Ebüzziya Mütarekenin meşum günlerinde yaptığı çetin mücadelelerin sonunda İşgalciler tarafından tutulup Maltaya götürülmüştü. Resimde onu Malta'da iki gazeteci arkadaşının ortasında görüyorsunuz.

yaparak, bizi destekliyen tek gazetecimizdir."

Velid Bey, aynı zamanda, fikir cephesindeki neşriyatıyla olduğu gibi, harp cephesine bedenene yaptığı hizmetlere karşı da göğsüne İstiklâl Madalyası takılan yegâne gazetecidir.

Erkân harbiye-i umumiye reisi Mareşal Fevzi Çakmak, Velid Bey'e, İstiklâl madalyası verilmesini istiyen resmî yazısında, Millî Müdafaa Vekâletine aynen şöyle der:

"... Millî mücahedemizin en lüzumlu olan mühimmat ve cephanenin tedarik ve ırsalı hususlarında görülen sai ve gayret ve müsbet başarıları münasebetiyle kanunun tâyin ettiği maddî mülkâfat talebini bile hamiyet ve vatan sevgisi ile kabili telif bulmiyan Velid Bey'e, istikak ve liyakat kesbettiği İstiklâl Madalyasının tevcihini rica ederim."

Bu yazıdan da anlaşılacağı gibi, Velid Bey, Yalnız bir defaya mahsus bir cephane yardımını İneboluya bizzat götürmekle ikifa etmemiş, dahil olduğu gizli M. M. grubuyla işbirliği yaparak, Bakırköydeki köşkünü hattâ matbaasını bu gizli millî teşkilâtın merkezi haline getirerek, bütün millî mücadele intidadınca, İstanbulda ve bilhassa o civardaki - düşman elinde bulunan - silâh ve mühimmat depolarından kaçırmağa muvaffak olmuştur. (Arkası 33. sayfada)

duğu hadsiz hesapsız harp malzemesini mütemadiyen Anadolu'ya sevketmiştir ve o esnada, evini de, matbaasını da, hayatını da tehlikeye koyduğunu hatırlatarak, kendisini ikaz etmek isteyenlere; "Ne yaparlarsa yapsınlar, ikinci defa Malta zindanına tıkalıktan, hattâ sehpaya gitmekten bile korkum yok. Müfî mücabedeye yardımdan vazgeçmem." demekte devam etmiştir.

1900 12 12

228.6

VELİD EBÜZZİYA, DÜRÜST, KÂMİL BİR İNŞAN, YURDUNA BÜTÜN VARLIĞIYLA BAĞLI BÜYÜK BİR VATANSEVERDİ

sarıta görünüldü:
İstanbulda işgal altında bulun-
duğu ve padişah ile hükümeti düş-
manlarla işbirliği yaparak Kuvayı

bir tek müstesna vardır. O da Velid
Beydir. Velid Bey, bütün dünya kar-
şısındaki mücadelemizde, memleket
menfaatine muvafık şekilde neşriyat

Türk Matbuatının Yüz Akı

Velid Ebüzziya

On Yıl Önce Vefat Etmışti

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 28355

Yazan: KANDEMİR

Milliye taraftarlarını vatan haini diye şiddetle takip ettikleri günlerde, her tehlikeyi göze alarak: "Türkiye Büyük Millet Meclisi hükümetinden başka meşru hükümet tanımam!" demek cesaretini gösteren yalnız o idi. 16 Mart 336 sabahı düşman kuvvetlerinin, bastıkları Şehzade karakolunda uykudaki Mehmetçikleri şehit ettiklerini duyar duymaz, bu faciayı tesbit ile cihan unumü efkârına vesika halinde arz etmek lüzumunu duyarak, kellesini koltuğunun altına alıp, şehitlerin kan revan içindeki resimlerini çekmek cesaretini gösteren de - köca İstanbulda - yalnız o idi.

Paris'teki sulh konferansına Ali Kemal gibi, bazı, milli davaya hayranları ile tanınmış kimselerin de murahhas olarak gönderileceklerini haber alır almaz, buna mâni olmak için padişahı tehdit cesaretini gösteren de, yine yalnız o idi.

Sakarya muharebesinden sonra, çok buhranlı bir safhaya girerek, mümkün olduğu kadar süratle yardımına koşulması gereken milli mücadele kuvvetlerini takviye için, altı

● Velid Ebüzziya Mütarekenin meş'um günlerinde yaptığı çetin mücadelelerin sonunda İşgalciler tarafından tutulup Malta'ya götürülmüştü. Resiminde onu Malta'da iki gazeteci arkadaşının ortasında görüyorsunuz.

yaparak, bizi destekleyen tek gazetecimizdir."

Velid Bey, aynı zamanda, fikir cephesindeki neşriyatıyla olduğu gibi, harp cephesine bedenlen yaptığı hizmetlere karşı da göğsüne İstiklâl Madalyası takılan yegâne gazetecidir.

Erkân harbiye-i umumiye reisi Mareşal Fevzi Çakmak, Velid Bey'e İstiklâl madalyası verilmesini isteyen resmî yazısında, Millî Müdafaa Vekâletine aynen şöyle der:

"... Millî mücadelemizin en lüzumlu olan mühimmat ve cephanenin tedarik ve irsalı hususlarında görülen sai ve gayret ve müsbet başarıları münasebetiyle kanunun tâyin ettiği maddî mükâfat talebini bile hamiyet ve vatan sevgisi ile kabili telif bulmayan Velid Bey'e, istihkak ve liyakat kesbettiği İstiklâl Madalyasının tevcihini rica ederim."

Bu yazıdan da anlaşılacağı gibi, Velid Bey, Yalnız bir defaya mahsus bir cephane yardımını İneboluya bizzat götürmekle iktifa etmemiş, dahil olduğu gizli M. M. grubuyla işbirliği yaparak, Bakırköy'deki köşkünün hattâ matbaasını bu gizli millî teşkilâtın merkezi haline getirerek, bütün millî mücadele imtidadınca, İstanbulda ve bilhassa o civardaki - düşman elinde bulunan - silah ve mühimmat depolarından kaçırmağa muvaffak ol-
(Arkası 33. sayfada)

duğu hadsiz hesapsız harp malzemesini mütemadiyen Anadolu'ya sevketmiştir ve o esnada, evini de, matbaasını da, hayatını da tehlikeye koyduğunu hatırlatarak, kendisini ikaz etmek isteyenlere; "Ne yaparlarsa yapsınlar, ikinci defa Malta zindanına tıkmaktan, hattâ sehpaye gitmekten bile korkum yok. Müü mücadeleye yardımdan vazgeçmem!" demektedir devam etmiştir.

MEMLEKET menfaatinden başka hiçbir şey düşünmeden, gerek kalemi, gerek bütün varlığıyla yaptığı bu hizmetlerin sonunda, bir gün, Ağa Hamm, Başvekil İsmet Paşa ile gazetelere gönderdiği bir mektubu neşrettiğinden dolayı, hıyaneti vataniye töhmetiyle İstiklâl Mahkemesi huzuruna çıkarıldığı zaman tarif edilmez bir ızdırapla çırpınan Velid Bey, maruz kaldığı bu beklenmedik suçlandıktan duyduğu acıyı belirtirken diyor ki:

"Gazetecilikten yalnız bir nimet bekledim. O da millî hükümet, millet ve memleketim tarafından takdir edilmektir. Gazetecilik hayatımın en büyük mükâfatı, yazılarımın ve hizmetlerimin millî mücadelede yükleri tarafından takdir edilmesidir, fakat İstiklâl Harbi esnasında üzerime düşen vazifelerin hepsini en ufak bir zaaf göstermeksizin yaptıktan sonra, yerden göğe kadar hakkım olan nimetler yerine, günün birinde, ne sebeple olursa olsun, bir İstiklâl Mahkemesi huzuruna maznun sıfatıyla çıkarılmayı katiyen beklemezdim.

"Fakat bu haksızlığa uğrayış, yalnız benim değil, bütün Ebüzziya ailesinin nasibidir.

"Ebüzziya ailesinin bu kara talihi nedir? Sultan Aziz nafi' eder, zindanlara atar, Sultan Hamit sürer, hapislere tıkar, Sultan Vahdettin yakalar, düşmanlara teslim eder, Fransızlar intikam alır, İngilizler Malta'ya gönderir, altmış seneden, pederimin menfaatinde...

... tamkeyi göze almak. Türkiye Büyük Millet Meclisi hükümetinden başka meşru hükümet tanımam!" demek cesaretini gösteren yalnız o idi.

16 Mart 336 sabahı düşman kuvvetlerinin, bastıkları Şehzade karakolunda uykudaki Mehmetçikleri şehit ettiklerini duyar duymaz, bu faciayı tesbit ile cihan umumî efkârına vésika halinde arz etmek lüzumunu duyarak, kellesini koltuğunun altına alıp, şehitlerin kan revan içindeki resimlerini çekmek cesaretini gösteren de - köca İstanbulda - yalnız o idi.

Parişteki sulh konferansına Ali Kemal gibi, bazı, millî davaya hıyanetleri ile tanınmış kimselerin de murahhas olarak gönderileceklerini haber alır almaz, buna mâni olmak için padişahı tehdit cesaretini gösteren de, yine yalnız o idi.

Sakarya muharebesinden sonra, çok buhranlı bir safhaya girerek, mümkün olduğu kadar süratle yardımına koşulması gereken millî mücadele kuvvetlerini takviye için, altı

● Velid Ebüzziya Mütarekenin meş'um günlerinde yaptığı çetin mücadelelerin sonunda işgalciler tarafından tutulup Malta'ya götürülmüştü. Resimde onu Malta'da iki gazeteci arkadaşının ortasında görüyorsunuz.

12 Eylül 1900
E. Z. K.

... cephesindeki neşriyatıyla olduğu gibi, harp cephesine bedenlen yaptığı hizmetlere karşı da göğsüne İstiklâl Madalyası takılan yegâne gazetecidir.

Erkân harbiye-i umumiye reisi Mareşal Fevzi Çakmak, Velid Bey, İstiklâl madalyası verilmesini isteyen resmî yazısında, Millî Müdafaa Vekâletine aynen şöyle der:

"... Millî mücahedemizin en lüzumlu olan mühimmat ve cephanenin tedarik ve ırsali hususlarında görülen sai ve gayret ve müsbet başarıları münasebetiyle kanunun tâyin ettiği maddî mükâfat talebini bile hamiyet ve vatan sevgisi ile kabili telif bulmayan Velid Bey, istihkak ve liyakat kesbettiği İstiklâl Madalyasının tevcihini rica ederim."

Bu yazıdan da anlaşılacağı gibi. Velid Bey, Yalnız bir defaya mahsus bir cephaneye yardımını İneboluya bizzat götürmekle iktifa etmemiş, dahil olduğu gizli M. M. grubuyla işbirliği yaparak, Bakırköydeki köşkünün hattâ matbaasını bu gizli millî teşkilâtın merkezi haline getirerek, bütün millî mücadele imtidadınca, İstanbulda ve bilhassa o civardaki - düşman elinde bulunan - silâh ve mühimmat depolarından kaçırmağa muvaffak ol-

(Arkası 33. sayfada)

duğu hadsiz hesapsız harp malzemesini mütemadiyen Anadolu'ya sevketmiştir ve o esnada, evini de, matbaasını da, hayatını da tehlikeye koyduğunu hatırlatarak, kendisini ikaz etmek isteyenlere; "Ne yaparlarsa yapsınlar, ikinci defa Malta zindanına tıkmaktan, hattâ sehpaya gitmekten bile korkum yok. Millî mücahedeye yardımdan vazgeçmem!" demekte devam etmişti.

MEMLEKET menfaatinden başka hiçbir şey düşünmeden, gerek kalemi, gerek bütün varlığıyla yaptığı bu hizmetler sonunda, bir gün, Ağa Hamin, Başvekil İsmet Paşa ile gazetelere gönderdiği bir mektubu neşrettiğinden dolayı, hıyaneti vataniye töhmesiyle İstiklâl Mahkemesi huzuruna çıkarıldığı zaman tarif edilmez bir ızdırarla çırpınan Velid Bey, maruz kaldığı bu beklenmedik suğlandırılıştan duyduğu acıyı belirtirken di-yordu ki:

— "Gazetecilikten yalnız bir nimet bekledim. O da millî hükümet, millet ve memleketim tarafından takdir edilmektir. Gazetecilik hayatımın en büyük mükâfatı, yazılarımın ve hizmetlerimin millî mücahede büyükleri tarafından takdir edilmesidir, fakat İstiklâl Harbi esnasında üzerime düşen vazifelerin hepsini en ufak bir zaaf göstermeksizin yaptıktan sonra, yerden göğe kadar hakkım olan nimetler yerine, günün birinde, ne sebeple olursa olsun, bir İstiklâl Mahkemesi huzuruna maznun sıfatıyla çıkarılmayı katien beklemezdim.

"Fakat bu haksızlığa uğrayış, yalnız benim değil, bütün Ebüzziya ailesinin nasibidir.

"Ebüzziya ailesinin bu kara talihi nedir? Sultan Aziz nafi' eder, zindanlara atar, Sultan Hamit sürer, hapislere tıkar, Sultan Vahdettin yakalar, düşmanlara teslim eder, Fransızlar intikam alır, İngilizler Malta'ya gönderir, altmış seneden, pederimin menfaya gittiği gündemberi baba, kardeş, valde, hemşire, hep menfalarda, zindanlarda süründürüldük, yetmez mi?"

Bunu söyleyen Velid bey, haksızlığa âlet olduğunu itiraf ederek, kendisini serbest bırakan İstiklâl Mahkemesinden kurtulduktan sonra, bu zulmün de, memleket uğrunda katlanılması gereken bir (cive-i talih) olduğunu kabul ederek, zalimleri affetmek büyüklüğünü göstermiş, yine doğru bildiği yolda, son nefesine kadar, pervasızca yürümekte devam etmişti.

Velid Ebüzziya'nın Ölümünde Neler Demişlerdi?

VELİD, çelik iradeli, eğilmez, bükülmez bir adamdı. Bütün arkadaşları, ölümü münasebetiyle yazdıkları yazılarda, onun inandığı fikirlerle, bağlandığı kanaatlerle daima sadık kalan ve hiç bir inhiraf kabul etmeyen metin seciyesini belirtmekte ittifak ettiler. Bunları okuduktan sonra, muhterem arkadaşlarıma bana yazacak bir şey bırakmadıklarını gördüm. Fakat yanyana çalıştığımız günlerin acı tatlı hatıraları hafızamda hâlâ canlı olarak yaşayan Veliden bahsetmek benim de vazifemdir. Çok iyi bir gazeteci idi. Avrupa basınında gördüğü bütün yenilikleri hemen tatbik ederdi. Gazetesini daima canlı, heyecanlı, hattâ kavgaçı bir şekilde yaşatırdı.

Yaptığı yeniliklerden biri de, bir spor sayfası açmak olmuştur. O vakte kadar gazetelerimizde spora sayfa, süttün değil birkaç satırlık bir yer bile verilmezdi. Renkli temsil resimleri, harp haberlerini haritalar ve tefsirlerle nesretmek de onun tatbik ettiği yeniliklerdendi. Havacılığa da çok büyük önem verirdi.

Hele millî mücadeledeki büyük hizmetlerinden dolayı Mareşal Fevzi Çakıktan aldığı takdimme ile İstiklâl madalyası, Velidin bütün hayatınca en aziz, en kıymetli hatıraları ve mükâfatları olmuştur. O, millî mücadelenin İstanbul cephesinde, binbir tehlikeye göğüs gerek çalışkan kahramanlardan biridir.”

Abidin Daver

“Namık Kemal, Rezaîzade'nin, Abdülhak Hâmidin ülküdaşı, kardeşten ileri dostu merhum Ebüzziya Tevfik'in bu yurda en kıymetli yadigarı olarak bıraktığı oğlu Velidi de kaybettik.”

Her ölüm, geride kalanların gömüllerinde bir sızı yapar, fakat bazı ölümler de vardır ki, vukuu anında ilgili kalplerden, bir parça koparmış gibi, onlar da unutulmaz birer yara açar. Her mânasiyle kâmil sıfatına hak kazanan Velidin ölümü de o neviden oldu.

Türk basın âleminde Velide karşı bizim beslediğimiz hem saygı, hem de sevgi ile karışık candan ve sıcak duyguyu tatmamış olanlar varsa, herhalde, onu yakından tanımamış, onun baha biçilmez dostluk dairesine girmemiş, sokulamamış olanlardır. Geniş ölçüde bir Arap kültürüne sahip olduğu halde, millî seciyesini pürüzsüz, lekesiz, tam olarak muhafaza etmesini bilmiştir. Dinine ve milliyetine asla toz kondurmazdı.

Son düşüncesinde, son sözünde ve son nefesinde, azametini bütün varlığıyla iman ettiği Tanrı ile Türklüğünü birleştirerek, temiz vicdanlı bir insan halinde, âlimler Rabbinin yüce huzuruna çıkan aziz ve vefakâr dostum... kardeşim Velide, için yana yana rahmet dileyorum... Vah Velid!..”

Ercüment Ekrem Talu

“Velid Ebüzziya, benim meslek itibarıyla ilk patronumdur. Gazetecilik hayatımın ilk günlerini onun himayesi, onun nezareti altında yaşadım.

Bu başlangıç, bugüne kadar hamdolsun, uğurlu oldu.

Velid merhum, dostuna dost, hasmına apaçık düşman olurdu.

Dişına vurmadığı fikir ve hissi ne tesadüf etmedim. Hak severliği

12 Ocak 1954 de gözlerini hayata kapıyan ve 14 Pazar günü kalkan cenazesi İstanbul halkı tarafından takip edilen Velid Ebüzziya'nın ardından memleketin bütün mert evlâtları ağlamıştı.

CIHAD BABAN

tiryakilik derecesine götürürdü.

İşkilsiz bir vatansaver ve fikir adamıydı. Gazeteci diye söküp gelen emekli neslin son ve nadir âzasından Velid merhumun ufuluşu, artık bir devir kapanmak üzeredir.

Temenni edelim ki, arkasından gelen ve gelecek olan nesiller de, onun kadar sağlam karaktere sahip olsunlar.”

Burhan Felek

“Ebüzziyazade Velid, her memlekette varlığı şeref ve yakluğu kayıp sayılacak insanlardandı. Hukuk mektebinde dört ve yazı hayatında kırk yıllık arkadaşımın ölümüne, ben bir de bu türlü yandım.

Karakterlerinin müphem ve kıl-

“Velid Ebüzziya: Kuvvetli bir milliyetçi idi. Bir zamanlar İstiklâl Mahkemesinde siyasi akidesinin muhafazakârlık olduğunu söyleyerek tarih önüne “bu cesurane kayafetiyle çıkan Velidin çok çekmiş ve çekirmiş olması, neşir hayatının bir inkılâp fırtınasına rastlamış olmasındaki şahsi bahtsızlığındandı.

Pariste tahsil eden Velid, hadizatında Türk milletinin ilerlemesini yalnız istemiyor, ona öncülük etmek için çırpınıyordu. O gazeteciliğe başladığı zaman, Türk gazeteciliğinin resimli neşriyatı çok eski tarzda idi. Türk gazeteciliğinde resimle neşriyat onun kendi kaleminden ve hattâ fırsatından çok faydalanmıştı.

la, görenekle değişmez ana fikirler vardı. İnsana çizgi, renk ve şahsiyet veren fikirler..

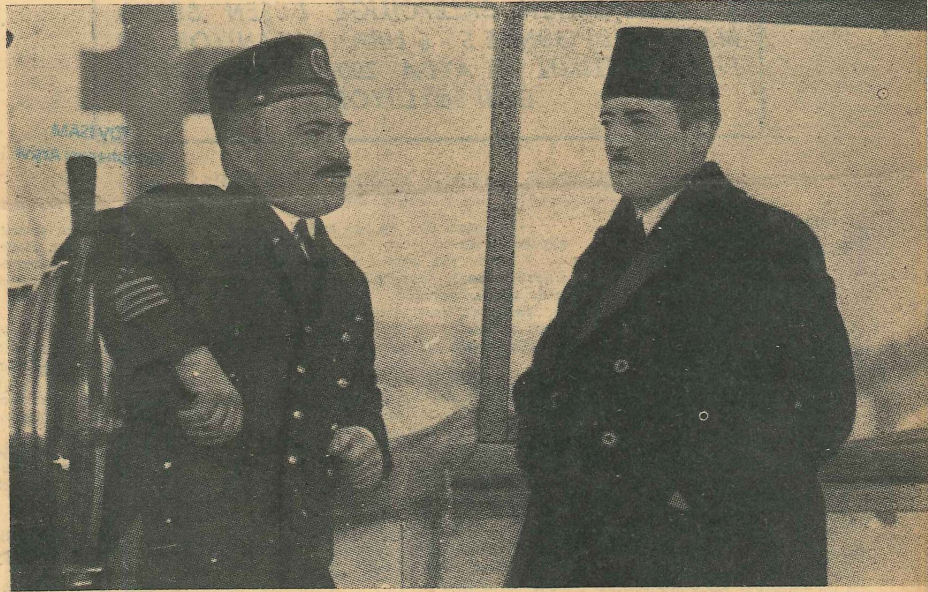
Bunların üstünde, münakaşa kabul etmezdi. Şuna buna yaranacağım diye, düşündüğünü, duyduğunu saklamak küçüklüğüne düşmezdi. Sizin de bu türlü fikirleriniz varsa, kendininkileriyle çarpışsa da, saygı gösterirdi.

Gazetecilikte mertliğin örneklerini verdi. Kanaat fedakârlığına yanaşmadı. Hak bellediği yolda yürüdü.

Mütarekede, sesi kısılacağına bir perde daha yükselmişti. Sürüldü. Bu felâketi bir şeref muhabbeti olarak sineye çekti.

Anadolu davasına dört elle sarılmıştı. Müdafaa-i Hukuk teşkilâtında cesaretle, fedakâranе çalıştı. Kendini küstürmemek için başkalarını memnun edemediği oldu. Fakat kimse onun faziletinden şüphe edemedi. Faziletini düşmanlarına tasdik ettirebilmek ise, bir insanın erebileceği en büyük mevkirdi.

Onun şahsında büyük değerler kaybetmiş bulunuyoruz. Korkarım ki çok zaman, onun ayarında, onun de-

● Velid Ebüzziya'nın herkesin bilmediği hususiyetlerinden biri de Denizcilik'tir Bakırköylü olan Velid mükemmel bir deniz adamı idi. Fevkalâde yelken kullanır ve yazlarını tek başına Marmara'nın koyununda geçirirdi. Bu, onun en büyük zevki idi ve yakın dostlarına: “Benim her şeyimi elimden aldılar fakat yelkenim bana yetmektedir!..” derdi. Resimde onu her zaman olduğu gibi, bir denizci ile başbaşa görüyorsunuz.

Tayyareyi Türkiye'ye sokmak teşvikleri de, onun kalemiyle başlamıştır.

Fakat millî renk ve hayatı muhafazada, muhafazakâr sayılanların kendi duygularını ve masum endişelerini anlatamamakta uğradıkları haksızlık, Velidin asabı ve hattâ marazı mizacında bir müdafaa kalesi buluyordu.

İnkılâp bununla çalışacaktı. Öyle de oldu. Velid, gelecekte daha iyi anlaşılacaktır iyi bir gazeteci, samimi bir vatansaver kaybettik.”

Hakkı Tank - Vakıf

“Velid beyde, zamanla, mekân-

gerinde başka bir varlıkla onun boşalan yerini doldurmak kabil olmayacak.

Bu noktada vatan da, ailesinin kederine ortaktır.

Hâdiseler karşısında, onu sık sık arayacak ve rahmetle anacağız.”

Hakkı Süha Cezzin

“Ebüzziyazade Velidin ölümü, Türk basını için büyük bir ziya olduğu kadar, kanaat ve fikirleri uğruna sonuna kadar çarpışan, hatâ ettiği zamanlarda dahi samimiyetinden kimseyi şüphe ettirmeyen, münevver bir vatandaş olarak da, mem-

(Arkası 33. sayfada)

VELİD EBÜZZİYA İÇİN NELE DEMİŞLERDİ?

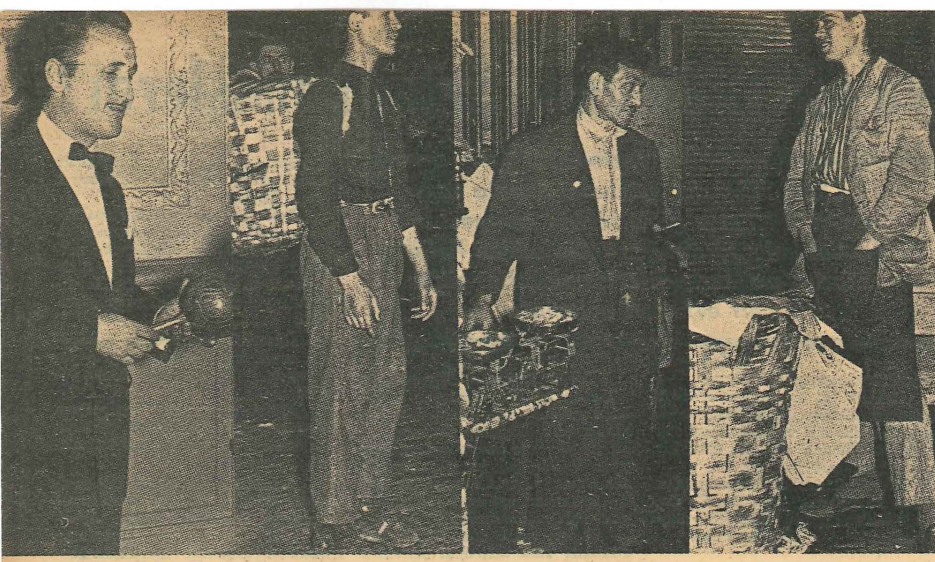
(Başı 29. Sayfada)

leket için de büyük bir kayıptır. İnandığı ve bağlandığı fikre, sonuna kadar nasıl sadakat gösterdiğini bilmek için, millî mücadele esnasındaki ateşli neşriyatına, Lozan müzakerelerindeki titiz yazılarına bir göz atmak kâfidir.

Ortada memleket davası bahis mevzuu olduğu zaman istikbal, aile, hayat, refah, bir kelime ile insan dünyaya bağlayan ne kadar kaymet varsa, her şeyi unutturur, pervasız ve inandırıcı kalemiyle, kendisini ortaya atmadan çekinmiyordu.

Geride pürüzsüz bir mazi, vatan sevgisinden doğan heyecanlı bir hatıra yığını bırakan bu özlü memleket evlâdı, aramızda daima bu güzel ve erkek hasletleriyle yaşayacak, artık dünyadan çekilip giden bu vücut dostlarına olduğu kadar, muarızlarına da saygı telkin edecektir.”

Cihad Baban

NE KAZANIYORLAR?

MİLYONERLİKTE SALEPCİLİĞE DÜŞEN SÜLEYMAN, ŞİMDİ GÜNDE 5 - 6 LİRA KAZANIYOR. BİR FİLM YILDIZIMIZ DA AYDA 2000 LİRA KAZANDIĞINI SÖYLÜYOR.

RÖPORTAJI YAPAN: MEHMET ATAHER

TDVİSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 28.385

İSTANBUL'DA bir buçuk milyona yakın insan yaşıyor. Bu insanların içinde senelik kazançları milyonu bulanlar da var.

Milyonerlikten salepçiliğe düşenler, garsonluktan patronluğa terfi edenler de var.

150 lira aylıkla 4 nüfuslu aile geçindiren memnun, 1000 lira ile tek başına yaşayan istediği hayatı süremediği için üzgündür.

Geliri az olanlara "Ne kazanıyorsunuz?" diye sorduğum zaman hiç çekinmeden cevap verebiliyorlar. Fakat kazancı yerinde olanlardan meselâ, doktor, tüccar, avukat gibi meslek sahipleri ise:

"Eh kazanıyoruz işte! Aman bizden bahsetme" diyorlardı. Çok enteresan safhalar gösteren bu anketimi bu yıllığım içine sığdırmak mecburiyetinde kaldığımdan zlere tam bir fikir verebilecek küçük bir kısmın cevaplarını alıyorum:

Gece yarısını bir buçuk saat kadar geçmişti. Taksim Belediye Gazinosunun pavyonundan tramvay yoluna kıvrılan köşede bir kestane satıcısı gözüme ilişti.

4 ay önce Ayanık'tan İstanbul'a gelen Hasan Özden geceleri kebab kestane satarak geçiniyordu.

— Eh gecede bazan beş bazan dört lira kazanıyorum, dedi.

— Ayanık'tan ne diye buralara geldin?

— Eski bir ev aldım. Bankaya 40 lira borcum var, borcumu ödemek için İstanbul'a kapağı atım.

— Ödeyebiliyor musun bari?

— Eh ayda 50 - 60 lira kadar gönderiyorum.

— Ayda yüz lirayla nasıl geçinebiliyorsunuz? Gündüzleri başka iş de mi yapıyorsunuz?

Yanık ve bere izleri ile simsiyah bir renk alan parmakları ile tuttuğu masağı bir kenara bırakarak:

— Gündüzleri bu kestaneleri yarmaktan başka bir iş yapmıyorum, parmaklarımı uzatarak, sunların haline baksana bey, başka iş yapabilecek derman kalır mı insanda.

— Bekâr mısın?

— Eşim ve 3 çocuğum Ayanık'ta.

— Onlar ne ile geçiniyorlar?

— Bizim hanım köyde mısır eker, tarlayı sürer. Oradan gelen varidatla geçinir.

Hasan Özden'in 7 ve 9 yaşlarındaki iki kızı mektebe devam ediyorlardı. 4 yaşında olan oğlu ise henüz okuma çağında değildir. Şimdi 4 hemşehrisi ile beraber Küçükpazar'da bir odada ayda 10 lira kira ile oturmaktaydı. Artık yama kabul etmeyecek derecede eskimiş olan elbisesine rağmen yüzünden tebessümü eksik olmuyordu.

— Hayatından memnun musun?

— Eh çok şükür, borcum olmasa daha iyi olacaktım. Bu sene çok sıkıntım var. Tarlada öküzüm yok, kazma ile çalışıyorum.

Bankanın açtığı öküzkredisi ile ev aldım. Ev sahibinin daha 300 lira alacağı var. Ah bir borcumu ödeyebilsem. Allah razı olsun bu yıl borçlar tecil edildi.

Bütün kış geceleri ayazda,

karda, yağmurda, kestane satarak ev borcunu ödeyecek olan Hasan Özden'in yanında bir otomobil durdu. Müşteri gelmişti. Hayırlı işler temenni ederek uzaklaştım.

Taksim Belediye Gazinosu pavyonunun kapısında geceleri sahlep satan Süleyman Altıntaş 9 sene Amerika'da kalmış çelik fabrikalarında çalışmıştı. Taniyanın onun için "Eskiden bir milyonerdi" diyorlar.

— 40.000 dolarla memlekete döndüm, dedi elimizdeki avucumuzdaki yedik bitirdik. Şimdi çalışıyorum işte.

— Ne kazanıyorsunuz?

— Bazı gün 5 bazan 4, belli olmuyor ki, havasına göre değişiyor.

— Günde kaç saat çalışıyorsunuz?

— Bazan 15 bazan 20...

Selânik'ten mübadelede muhacir olarak Türkiye'ye gelen Süleyman Altıntaş ayda 150 - 180 lira ile 4 nüfus geçindiriyordu.

Ne sihirdir ne keramet değil mi?

Eskiden daha iyi daha rahat geçindiğini söylerken:

— Eskiden diyorsam, Sultan Abdülhamid devrini kastediyorum, diye ilâve etti.

Bir de bizim meslekten bir arkadaşına soralım. Küçük Sahne ve Film yıldızlarımızdan, kadın sporcularımızdan Lâle Oraloğlu'nun eşi İstanbul Ekspres gazetesi Yazı İşleri müdür muavini Ali Oraloğlu:

— Hamdolsun geçiniyoruz ama, karı koca çalışıyoruz...

— İstediginiz gibi yaşayabiliyor musunuz?

— Hayır.

— Ne kazanıyorsunuz?

Ali Oraloğlu bu sualimi cevaplandırmak istemedi ama, "İstediginiz gibi geçinebilmeniz için ne kazanmalısınız?" sualime karşı:

— Karı koca, elimize ayda, en az 2000 lira geçmeli ki rahat bir hayat yaşayabilelim.

Lâle gibi kıymetli bir sahne ve beyaz perde sanatkarının ve Ali Oraloğlu gibi muhtelif dergilerde yazıları çıkan tanınmış bir muharririn müştereken çalıştıkları halde ayda 2000 lira bile kazanamamaları doğrusu kayda değer.

Bu arada aynı suali Muzaffer Tema'ya da sordum. Sinema sanatkarlarımız arasında en çok film çeviren ve muvaffak olmuş sayılan Tema:

— Aylık kazancım 2000 lirayı buluyor, dedi.

En çok film çeviren, her tip rollerde muvaffak olan ve nihayet en fazla para alan bir sanatkar için bu para çok azdır?

— Eskiden daha az kazanıyorsunuz değil mi?

— Eski senelere nazaran fark var ama o kadar cüz'î ki.

— Neden?

— Fazla artış olmamasının sebebi aynı patronlar, aynı zihniyetle çalışan patronlar hâlâ iş başında. Bizde her patron durumuna göre adam sinekten yağ çıkarmak ihtirası ile yanar, tutuşur.

Aynı zamanda konservatuvarda flüt dersi veren Muzaffer Tema bizde erkek sinema sanatkarlarından fazla para kazandıklarını, İtalya'da ise bir film için bizim paramızla 50.000 lira aldıklarını söyledikten sonra bugünkü hayat şartlarına temas ederek:

— Geçim zorlaştı ama, fazla kazancımız bunu telâfi ediyor, dedi.

Galata'da Perşembe Pazarı'nda Arslan Han'ın odabıısı Sivaslı Süleyman Satır:

— Kazancım, ayda 100 lira ile 200 lira arasında değişiyor, dedi.

5 senedir bu hanın odabaşlığını yapan Süleyman, 3 erkek evlâd babasıydı. 2 çocuğu memleketinde çiftçilik yapıyor para kazanıyorlardı. 3 üncüsü mektebe devam ediyordu. Diğerleri evli ve çoluk çocuk sahibiydiler. Onlara zaman zaman para gönderdiğini söyleyen odabaşıya: "Eskiden mi daha iyi idi, yoksa şimdi mi?"

— Eskiden daha iyi idi. Şimdi parada bereket kalmadı, dedi.

Kervansaray'da çalışan tanınmış caz orkestrası şeflerinden Faruk Akel:

— Söyleyemeyeceğim, dedi.

Bir sene evvel evlendiği, kendisi gibi bir müzisyen olan eşi ilâve etti:

— Bizde müzisyenlerin kazancı hiç belli olmaz, işe göre değişir.

— Rahat geçinebiliyor musunuz?

— Şimdi sanatımı ilerlettim, daha çok kazanıyorum ama, aldığım para emeklerimi karşılayamayacak kadar az, yine yetiştiriyor.

Bir de şehrimizdeki yabancı sanatkarlardan Rafael de Luna'yı dinleyelim:

3 yıl önce Edvardo Bianco orkestrası ile şehrimize gelen ve büyük bir aşk izdivacı neticesinde, burada kalan bu Madrid'li sanatkar:

— Hiç belli olmaz, dedi. Fakat Mısır, İtalya, Lübnan ve Yunanistan'da...

(Arkası 34. sayfada)

HUBBAS TAKSİ
PEŞİNATSIZ VE Y
Son moda hazır birinci sınıf işçisi geçmez İngiliz TRENÇKOT ayakkabı, çanta, tuhafiyeyeşyası, yü ve her türlü giyim ihtiyaçları...

Tel.: 20841
BAHÇEKAPI, MISIRÇARŞISINA

30 lira kazanırsın ama arabadan hayır kalmaz. Temiz çalışıyoruz 10 lira sofor hakkı zor çıkıyor. Mustafa, Atatürk devrinden sonra 10 yıl cumhurbaşkanlığı so-

Velid Ebüzziya'nın Ölümünde Neler Demişlerdi?

VELİD, çelik iradeli, eğilmez, bükülmez bir adamdı. Bütün arkadaşları, ölümü münasebetiyle yazdıkları yazılarda, onun inandığı fikirlere, bağlandığı kanaatlere daima sadık kalan ve hiç bir inhiraf kabul etmeyen metin seciyesini belirtmekte ittifak ettiler. Bunları okuduktan sonra, muhterem arkadaşlarımı bana yazacak bir şey bırakmadıklarını gördüm. Fakat yanyana çalıştığımız günlerin acı tatlı hatıraları hafızamda hâlâ canlı olarak yaşayan Veliden bahsetmek benim de vazifemdir. Çok iyi bir gazeteci idi. Avrupa basınında gördüğü bütün yenilikleri hemen tatbik ederdi. Gazetesini daima canlı, heyecanlı, hattâ kavgacı bir şekilde yaşatırdı.

Yaptığı yeniliklerden biri de, bir spor sayfası açmak olmuştur. O vakte kadar gazetelerimizde spora sayfa, sütun değil birkaç satırlık bir yer bile verilmezdi. Renkli temsili resimler, harp haberlerini haritalar ve tefsirlerle neşretmek de onun tatbik ettiği yeniliklerdendi. Havacığa da çok büyük önem verirdi.

Hele milli mücadeledeki büyük hizmetlerinden dolayı Mareşal Fezvi Çakmaktan aldığı takdimame ile İstiklâl madalyası, Velidin bütün hayatınca en aziz, en kıymetli hatıraları ve mükâfatları olmuştur. O, milli mücadelenin İstanbul cephesinde, binbir tehlikeye göğüs gererek çalışan kahramanlarından birdir.”

Abidin Daver

“Nanık Kemal’in, Rezaizade’nin, Abdülhak Hâmidin ülküdaşı, kardeşten ileri dostu merhum Ebüzziya Fevrik’in bu yurda en kıymetli yadigar olarak bıraktığı oğlu Velidi de kaybettik..”

Her ölüm, geride kalanların gönüllerinde bir sızı yapar, fakat bazı ölümler de vardır ki, vukuu anında, ilgili kalplerden, bir parça koparmış gibi, onlar da unulmaz birer yara açar. Her mânasiyle kâmil sâfata hak kazanan Velidin ölümü de o nevinden oldu.

Türk basın âleminde Velide karşı bizim beslediğimiz hem saygı, hem de sevgi ile karışık candan ve sıcak duyguyu tatmamış olanlar varsa, herhalde, onu yakından tanımamış, onun baha biçilmez dostluk dairesine girmemiş, sokulamamış olanlardır. Geniş ölçüde bir Arap kültürüne sahip olduğu halde, milli seciyesini pürüzsüz, lekesiz, tam olarak muhafaza etmesini bilmiştir. Dinine ve milliyetine asla toz kondurmadı.

Son düşüncesinde, son sözünde ve son nefesinde, azametinde bütün varlığıyla iman ettiği Tanrı ile Türklüğünü birleştirerek, temiz vicdanlı bir insan halinde, âlimler Rabbinin yüce huzuruna çıkan aziz ve vefakâr dostum, kardeşim Velide, içim yana yana rahmet dileyorum... Vah Velid!..”

Ercüment Ekrem Talu

“Velid Ebüzziya, benim meslek itibarıyla ilk patronumdur. Gazetecilik hayatımın ilk günlerini onun himayesi, onun nezareti altında yaşadım.

Bu başlangıç, bugüne kadar hamdolsun, uğurlu oldu.

Velid merhum, dostuna dost, hasmına apaçık düşman olurdu.

Dışına vurmadığı fikir ve hissi-ne tesadüf etmedim. Hak severliği

TDVİSAM

Kütüphanesi Arşivi

No 35355

12 Ocak 1954 de gözlerini hayata kapıyan ve 14 Pazar günü kalkan cenazesi İstanbul halkı tarafından takip edilen Velid Ebüzziya'nın ardından memleketin bütün mert evlâtları ağlamıştı.

CIHAD BABAN

tiyakilik derecesine götürürdü.

İşkilsiz bir vatansaver ve fikir adamıydı. Gazeteci diye söküp gelen emekli neslin son ve nadir âzasından Velid merhumun üfûliyle, artık bir devir kapanmak üzereydi.

Temenni edelim ki, arkasından gelen ve gelecek olan nesiller de, onun kadar sağlam karaktere sahip olsunlar.”

Burhan Felek

“Ebüzziyazade Velid, her memlekette varlığı şeref ve yakluğu kayıp sayılacak insanlardandı. Hukuk mektebinde dört ve yazı hayatında kırk yıllık arkadaşımın ölümüne, ben bir de bu türlü yandım.

Karakterlerinin müphem ve kül-

“Velid Ebüzziya: Kuvvetli bir milliyetçi idi. Bir zamanlar İstiklâl Mahkemesinde siyasi akidesinin muhafazakârlık olduğunu söyleyerek tarih önüne bu cesurane kıyafetiyle çıkan Velidin çok çekmiş ve çekirmiş olması, neşir hayatının bir inkılâp fırtınasına rastlamış olmasındaki şahsî bahtsızlığındandır.

Pariste tahsil eden Velid, hadizatında Türk milletinin ilerlemesini yalnız istemiyor, ona öncülük etmek için çırpmıyordu. O gazeteciliğe başladığı zaman, Türk gazeteciliğinin resimli neşriyatı çok eski tarzda idi. Türk gazeteciliğinde resimle neşriyat onun kendi kaleminden ve hattâ fırçasından çok faydalanmıştı.

● Velid Ebüzziya'nın herkesin bilmediği hususiyetlerinden biri de Denizcilik'tir Bakırköylü olan Velid mükemmel bir deniz adamı idi. Fevkalâde yelken kullanır ve yazılarını tek başına Marmara'nın kıyısında geçirirdi. Bu, onun en büyük zevki idi ve yakın dostlarına: “Benim her şeyimi elimden aldılar fakat yelkenim bana yetmektedir!..” derdi. Resimde onu her zaman olduğu gibi, bir denizci ile başbaşa görüyorsunuz.

türünün meçhûl tarafı olmaması onun iki kaymetiydi. Fakat onda en çok göze çarpan şey başkaydı: Kusurlar, onun şahsında güzelleşiyordu.

Onda, inat etmek, söz anlama, garaz olmak, öfke, aksilik, huysuzluk... Bütün bunlar kıymetti.

Meselâ; her şeyin, herkesin her zaman doğru olması lâzımgelmeyeceğini anlamamakta inat ederdi ve o zaman inat, güzeldi ve hep böyle..

Muhafazakârlığı dedesi Ebussuttan alan Velid, doğruyu söylemekteki hırçnlığı da babası Ebüzziyadan almıştı. Doğru değilse, kendi hakkındaki methilere bile kızardı..”

Mithat Cemal Kuntay

Tayyareyi Türkiye'ye sokmak teşvikleri de, onun kalemiyle başlamıştır.

Fakat milli renk ve hayatı muhafazada, muhafazakâr sayılanların kendi duygularını ve masum endişelerini anlatamamakta uğradıkları haksızlık, Velidin asabı ve hattâ marazî mizacında bir müdafaa kallesi buluyordu.

İnkılâp bununla çalışacaktı. Öyle de oldu. Velid, gelecekte daha iyi anlaşılacaktır iyi bir gazeteci, samimi bir vatansaver kaybettik.”

Hakkı Tarık - Vakıt

“Velid beyde, zamanla, mekân-

la, görenekle değişmez ana fikirler vardı. İnsana çizgi, renk ve şahsiyet veren fikirler..

Bunların üstünde, münakaşa kabul etmezdi. Şuna buna yaranacağına diye, düşündüğünü, duyduğunu saklamak küçüklüğüne düşmezdi. Sizin de bu türlü fikirleriniz varsa, kendininkileriyle çarpışsa da, saygı gösterirdi.

Gazetecilikte mertliğin örneklerini verdi. Kanaat fedakârlığına yanaşmadı. Hak bellediği yolda yürüdü.

Mütarekede, sesi kısılacağına bir perde daha yükselmişti. Sürüldü. Bu felâketi bir şeref muhabbeti olarak sineye çekti.

Anadolu davasına dört elle sarılmıştı. Müdafaa-i Hukuk teşkilâtında cesaretle, fedakârane çalıştı. Kendini küstürmemek için başkalarını memnun edemediği oldu. Fakat kimse onun faziletinden şüphe edemedi. Faziletini düşmanlarına tasdik ettirebilmek ise, bir insanın erebileceği en büyük mevkidir.

Onun şahsında büyük değerler kaybetmiş bulunuyoruz. Korkarım ki çok zaman, onun ayarında, onun de-

ğerinde başka bir varlıkla onun boşalan yerini doldurmak kabil olmayacak.

Bu noktada vatan da, ailesinin kederine ortaktır.

Hâdiseler karşısında, onu sık sık arayacak ve rahmetle anacağız.”

Hakkı Süha Gezgin

“Ebüzziyazade Velidin ölümü, Türk basını için büyük bir ziya olduğu kadar, kanaat ve fikirleri uğruna sonuna kadar çarpışan, hatâ ettiği zamanlarda dahi samimiyetinden kimseyi şüphe ettirmeyen, münevver bir vatandaşı olarak da, mem-

(Arkası 33. sayfada)

NE KAZANIYORLAR?

MİLYONERLİKTE SALEPCİLİĞE DÜŞEN SÜLEYMAN, ŞİMDİ GÜNDE 5 - 6 LİRA KAZANIYOR. BİR FİLM YILDIZIMIZ DA AYDA 2000 LİRA KAZANDIĞINI SÖYLÜYOR.

RÖPORTAJI YAPAN: MEHMET ATAKER

ISTANBUL'DA bir buçuk milyona yakın insan yaşıyor. Bu insanların içinde senelik kazançları milyonu bulanlar da var.

Milyonerlikten salepciliğe düşenler, garsonluktan patronluğa terfi edenler de var.

150 lira aylıkla 4 nüfuslu aile geçindiren memnun, 1000 lira ile tek başına yaşayan istediği hayatı süremediği için üzgündür.

Geliri az olanlara "Ne kazanıyorsunuz?" diye sorduğum zaman hiç çekinmeden cevap verebiliyorlar. Fakat kazancı yerinde olanlardan meselâ, doktor, tüccar, avukat gibi meslek sahipleri ise:

"Eh kazanıyoruz işte! Aman bizden bahsetme" diyorlardı.

Çok enteresan safhalar gösteren bu anketimi bu yıllığın içine sığdırmak mecburiyetinde kaldığımdan sizlere tam bir fikir verebilecek küçük bir kısmın cevaplarını alıyorum:

Gece yarısını bir buçuk saat kadar geçmişti. Taksim Belediye Gazinosunun pavyonundan tramvay yoluna kıvrılan köşede bir kestane satıcısı gözüme ilişti.

4 ay önce Ayancık'tan İstanbul'a gelen Hasan Özden geceleri kebap kestane satarak geçiniyordu.

— Eh gecede bazan beş bazan dört lira kazanıyorum, dedi.

— Ayancık'tan ne diye buralara geldin?

— Eski bir ev aldım. Bankaya 40 lira borcum var, borcumu ödemek için İstanbul'a kapağı attım.

— Ödeyebilir misun bari?

— Eh ayda 50 - 60 lira kadar gönderiyorum.

— Ayda yüz lirayla nasıl geçinebiliyorsun? Gündüzleri başka iş de mi yapıyorsun?

Yanık ve bere izleri ile simsiyah bir renk alan parmakları ile tuttuğu maşayı bir kenara bırakarak:

— Gündüzleri bu kestaneleri yarmaktan başka bir iş yapmıyorum, parmaklarını uzatarak, şunların haline baksana bey, başka iş yapabilecek derman kalır mı insanda.

— Bekâr mısın?

— Eşim ve 3 çocuğum Ayancık'ta.

— Onlar ne ile geçiniyorlar?

— Bizim hanım köyde mısır eker, tarlayı sürer. Oradan gelen varidatla geçinir.

Hasan Özden'in 7 ve 9 yaşlarındaki iki kızı mektebe devam ediyorlardı. 4 yaşında olan oğlu ise henüz okuma çağında değildir. Şimdi 4 hemşehrisi ile beraber Küçükpazar'da bir odada ayda 10 lira kira ile oturmaktaydı. Artık yama kabul etmeyecek derecede eskimiş olan elbisesine rağmen yüzünden tebessümü eksik olmuyordu.

— Hayatından memnun musun?

— Eh çok şükür, borcum olmasa daha iyi olacağım. Bu sene çok sıkıntım var. Tarlada öküztüm yok, kazma ile çalışıyorum.

Bankanın açtığı öküç kredisi ile ev aldım. Ev sahibinin daha 300 lira alacağı var. Ah bir borcumu ödeyebilsem. Allah razı olsun bu yıl borçlar tecil edildi.

Ettün kış geceleri ayazda,

karda, yağmurda, kestane satarak ev borcunu ödeyecek olan Hasan Özden'in yanında bir otomobil durdu. Müşteri gelmişti. Hayırlı işler temenni ederek uzaklaştım.

Taksim Belediye Gazinosu pavyonunun kapısında geceleri sahlep satan Süleyman Altıntaş 9 sene Amerika'da kalmış çelik fabrikalarında çalışmıştı. Taniyanlar onun için "Eskiden bir milyonerdi" diyorlar.

— 40.000 dolarla memlekete döndüm, dedi elimizdekini avucumuzdaki gibi bitirdik. Şimdi çalışıyoruz işte.

— Ne kazanıyorsun?

— Bazı gün 5 bazan 4, belli olmuyor ki, havasına göre değişiyor.

— Günde kaç saat çalışıyorsun?

— Bazan 15 bazan 20...

Selânik'ten mübadelede muhacir olarak Türkiye'ye gelen Süleyman Altıntaş ayda 150 - 180 lira ile 4 nüfus geçindiriyordu.

Ne sihirdir ne keramet değil mi?

Eskiden daha iyi daha rahat geçindiğini söylerken:

— Eskiden diyorsam, Sultan Abdülhamid devrini kastediyorum, diye ilâve etti.

Bir de bizim meslekten bir arkadaşam soralım. Küçük Sahne ve Film yıldızlarımızdan, kadın sporcularımızdan Lâle Oraloğlu'nun eşi İstanbul Ekspres gazetesi Yazı İşleri Müdürü muavini Ali Oraloğlu:

— Hamdolsun geçiniyoruz ama, karı koca çalışıyoruz...

— İstedığınız gibi yaşayabiliyor musunuz?

— Hayır.

— Ne kazanıyorsunuz?

Ali Oraloğlu bu sualimi cevaplandırmak istemedi ama, "İstedğimiz gibi geçinebilmemiz için ne kazanmalısınız?" sualime karşı:

— Karı koca, elimize ayda, en az 2000 lira geçmeli ki rahat bir hayat yaşayabilelim.

Lâle gibi kıymetli bir sahne ve beyaz perde sanatkarının ve Ali Oraloğlu gibi muhtelif dergilerde yazıları çıkan tanınmış bir muharririn müştereken çalıştıkları halde ayda 2000 lira bile kazanmamaları doğrusu kayda değer.

Bu arada aynı suali Muzaffer Tema'ya da sordum. Sinema sanatkarlarımız arasında en çok film çeviren ve muvaffak olmuş sayılan Tema:

— Aylık kazancım 2000 lirayı buluyor, dedi.

En çok film çeviren, her tip rollerde muvaffak olan ve nihayet en fazla para alan bir sanatkar için bu para çok azdır?

— Eskiden daha az kazanıyorsunuz değil mi?

— Eski senelere nazaran fark var ama o kadar cüz'î ki.

— Neden?

— Fazla artış olmamasının sebebi aynı patronlar, aynı zihniyetle çalışan patronlar hâlâ iş başında. Bizde her patron durumuna giren adam sinekten yağ çıkarmak ihtirası ile yanar, tutuşur.

Aynı zamanda konservatüvarda flüt dersi veren Muzaffer Tema bizde erkek sinema sanatkarlarından fazla para kazandıklarını, İtalya'da ise bir film için bizim paramızla 50.000 lira aldıklarını söyledikten sonra bugünkü hayat şartlarına temas ederek:

— Geçim zorlaştı ama, fazla kazancımı bunu telâfi ediyor, dedi.

Galata'da Perşembe Pazarı'nda Arslan Han'ın odabışısı Sivaslı Süleyman Satır:

— Kazancım, ayda 100 lira ile 200 lira arasında değişiyor, dedi.

5 senedir bu hanın odabaşlığını yapan Süleyman 3 erkek evlâd babasıydı. 2 çocuğu memleketinde çiftçilik yapıyor para kazanıyorlardı. 3 üncüsü mektebe devam ediyordu. Diğerleri evli ve çoluk çocuk sahibiydiler. Onlara zaman zaman para gönderdiğini söyleyen odabaşıya: "Eskiden mi daha iyi idi, yoksa şimdi mi?"

— Eskiden daha iyi idi. Şimdi parada bereket kalmadı, dedi.

Kervansaray'da çalışan tanınmış çarkestrasi şeflerinden Faruk Akel:

— Söylemeyeceğim, dedi.

Bir sene evvel evlendiği, kendisi gibi bir müzisyen olan eşi ilâve etti:

— Bizde müzisyenlerin kazancı hiç belli olmaz, işe göre değişir.

— Rahat geçinebiliyor musunuz?

— Şimdi sanatımı ilettilim, daha çok kazanıyorum ama, aldığım para emeklerimi karşılayamayacak kadar az, yine yetmişiyor.

Bir de şehrimizdeki yabancı sanatkarlardan Rafael de Luna'yı dinleyelim:

3 yıl önce Edvardo Bianco orkestrası ile şehrimize gelen ve büyük bir aşk izdivacı neticesinde, burada kalan bu Madrid'li sanatkar:

— Hiç belli olmaz, dedi. Fakat Mısır, İtalya, Lübnan ve Yunanistan'da...

Dördüncü ölüm yılı münasebetiyle:

Velid Ebüzziya

Tasvir, bânisi ve müessisi olan merhum Ebüzziya Tevfik Beyin hayrühalefini teşkil eden iki kardeşten rahmetli Velid Ebüzziyanın bugün dördüncü ölüm yıldönümünü elemle, teessürle idrâk ediyor..

Yalnız matbuat âleminde değil, bütün memleket efkârı umumiyesi nazarında fazilet ve ahlâkının yüksekliği, bilhassa taşkın ve coşkun vatanperverliğiyle Allahın rahmetine intikal eden ve millî tarihimize temiz ve şerefli bir nam ve sıyete geçen merhum Velid, - aramızdan ayrılmış dört seneye varmış olduğu halde - hâlâ aziz ve sevimli hatıralarıyla yalnız kendi muhitinde ve yakınlarının gönlülerinde değil, bu memlekete yaptığı eşsiz hizmet ve yararlıklarla hayatını takip eden herkes indinde - öldüğü günkü teessür ve matem de recessile yaşıyor. Bu itibarla - henüz genç denilecek bir yaşta öldüğü günün doğurduğu umumi

tedbirin arkasından akan gözyaşları hâlâ ne kurumuş, ne de kapanmıştır.

Merhum Velid'in kendisini muhâtime tanıttığı tarihten ölümüne kadar geçen siyasî, hususî hayatının bütün safhalarının fazilet ve şahsî menfaatlerin fevkinde - yalnız zâfî feragatleri feda eden bir memleket ve vatan rabıta ve sevgisiyle baştan başa dolu olarak geçtiğini anlamak için ömrünün merhalelerine umumî tarzda bakmak kâfidir.

Bununla beraber bütün bu ahlâk tezahürü silsilelerinin muhassalasını tek cümle halinde ifade etmek mümkün olduğu takdirde: «O, mücessem bir fazilet ve ahlâk nümunesi idi.» demek, hiç de taraftarî duygulara kapılmıyarak, dosdoğru verilmiş âdil bir hüküm olur. Eminim ki istikbalin müverrihi de bu diyarların şerefli millî tarihine dil ve mâna verdiği zaman aynı neticeyi elde etmiş olacaktır.

Zamanın geçici ve ihtirâsî politikasına âlet olan bazı kâlemlerin, hakikatten uzak ve kör iddialarına rağmen, rahmetli söz götürmez vatanseverliğiyle beraber aynı zamanda hüriyet ve demokrasiye âşik ve bu aşkın si-

1884 - 1945

timlerine, felâketlerine uğramış nadir şahsiyetlerimiz arasındadır. Merhum Velid'in bütün hayatına, faaliyetine hâkim olmuş bu karakteri, yaradılışındaki fitri necabetten başka çocuk çağındanberi al-

Merhum Velid Ebüzziya

dığı baba terbiye ve telkini ile meydana gelmiştir.

Esasen ilk hüriyet inkilâpçıları-mızdan Şinasi ve büyük vatanper-

Yazan :

Mehmedalioglu

ver Namık Kemalle fikir, kalem ve his arkadaşlığı eden Ebüzziya Tevfik Bey, memleket dâvaları karşısında ancak bu hüriyet ve vatan bağlılığı terbiyesini vermekten, çocuklarını bu yolda yetiştirmekten başka bir şey yapamazdı.

Başkalarının babalarının ikbal dolu hayatlarından örnek olarak istikballeri için aynı hayat tarzını seçtikleri halde zamanın değişmeleri karşısında birdenbire hüriyetperver olan bir çok kimseler arasında Ebüzziya zâdeleri bulmak mümkün değildir; onlarda mevcut bulunan ruhi asalet, mayaların da küçüküklerin zerrisini bile yaşatmamıştır.

Bu necip ailenin necabetlerinde gizli ve aşikâr bulunan hasletleri çok yakından tanımak lâzımdır. Bu satırların naçiz muharriri, seksen küsur senelik bir dost ve aşınâ yakınlığına tevarüs ettiğinden Ebüzziya ailesinin fazilet menkıbelerini vicdanında yaşatmak talihine mazhardır.

Velid merhumun temiz, dürüst ve her hususta kâmil olan mazisini canlandırmak için bu hayatın safhalarına kısaca işaret etmek kâfidir.

1884 tarihinde İstanbulda doğan rahmetli Velide iyi ve olgun bir tahsil göstermek isteyen babası onu Mektebi Sultanîye (Galatasaray Lisesi) vermişti. İlk tahsilini memleketin bu en mümtaz irtifan müessesesinde tamamlayıp orta tahsil çağına, sekizinci sınıfa geçtiği zaman babasının - bir hafife jurnali üzerine - Konyaya sürülmesi münasebetiyle mektebi terketmeye mecbur olmuştur: 1900.

Ebüzziya Tevfik merhum, aynı mektebin on birinci sınıfında bulunan büyük oğlu Talha merhumu da - babası gibi istibdat hükümetinin aynı siyasî darbesine hedef olduğu için - birlikte Konyaya götürmeğe mecbur olmuştur.

Fakat az bir zaman mektepsiz kalan Velid, bir müddet sonra Sen Benua Fransız Lisesine girmiş ve bu mektebi tamamlayarak diploma almağa muvaffak olmuştur.

Lise tahsilini bitiren merhum, yüksek tahsil de yapmak arzinde bulunduğu Hukuk Mektebine girmişti. Lâkin babasile ağabeyisinin bir menfaa hayatı geçirmeğe mecbur olmuştur.

kuvvetlerinin her gün biraz daha istikbalimize, millî varlığınıza kesdeden hareketleri karşısında kükreyen Türk milliyetperverleri arasında Velid Bey de ön safa geçmişti. Bu hususta o kadar cesurane ve pervasız hareket etmişti ki 16 Martta İstanbulun işgali gününde Şehzadebaşı inzibat karakolunun basılıp bir kaç Türk erinin şehit edilmesi karşısında fevkalâde galeyana gelmiş, bu hâdisenin fotoğraflarını almış ve bunları nesretmişti. Bu o devirde, büyük bir medenî cesaret göstermekti. Lâkin merhumun bu hareketi, karşılıksız kalmış, kendisi işgal kuvvetleri tarafından tevkif edilerek Maltaya sürüldüğü gibi bir müddet sonra da gazetesini kapatılmıştı. Bu arada ağabeyisi rahmetli Talha Bey de aynı kuvvetler tarafından yakalanarak mahut «Bekireğa Bölüğü» ne hapsedilmişti ki Talha merhumun bu zindanda geçirdiği günler - şifa bulmayacak suretle hastalanmasına ve netice itibarile ölümüne sebep olmuştu.

Bir müddet sonra Maltada serbest bırakılıp İstanbula dönen Velid, tekrar gazetesinin başına gelmiş, bir taraftan o zamanki hükümetle, diğer taraftan işgal kuvvetleriyle ateşin bir mücadele nesriyatına girmiş, millî mücadelenin en hararetlili müdafii ve aledarı mevkiine geçmişti. Velid Beyin reisliği altında çıkan bu seneler zarfındaki «Tevhidi Efkar» o zaman diğer hiçbir gazetesinin gösteremediği tecellüdü ibraz etmiş, millî mücadelenin faaliyet ve emellerine terdiman olmak suretiyle bütün milletinin kalbini feth ve teshir etmeğe muvaffak olmuştu.

Lâkin gazetesiyile yaptığı büyük mücadele onun engin ve asil ruhunu tamnin etmiyordu. O, memleketin biran evvel kurtuluşu ve istiklâlê kavuşması için şahsen ve fiilen de mücadeleye bir asker gibi atılmak ihtiyacını duydur. O sırada İstanbulda işgal kuvvetleriyle mücadele etmek ve Anadolu'nun pek muhtaç bulunduğu cepaneyi tedarik ve sevk maksadile teşekkül eden M. M. gurubu azası arasına girmiş, Anadoluya bizzat malzeme ve cephaneye kaçırmaya başlamıştı. Büyük vatanperver, bu tehlikeli işleri yalnız idare etmekle kalmamış, İstanbuldaki depolardan aşırıldığı malzeme, silâh ve cephaneyi mavnalara doldurmak, Anadolu'nun belli başlı iskelesi olan İneboluya kadar bizzat götürmek işini üzerine almıştı. Bütün bu sevkîyat, işgal deniz kuvvetlerinin amansız takibi arasında yapıyordu. Merhum mücadele senelerdeki bu yüksek vatanperverâne hizmetinden dolayı zaferden sonra istiklâl madalyasıyla taltif edilen İstanbulun tek gazetecisi olmak şerefini kazanmıştı.

Millî mücadelenin zaferle neticesiyle ve memleketin istiklâlê kavuşması üzerine artık zaferin Türk matbuatına getirdiği hürriyetin devamlı olacağını sanan Velid Beyi memleket dâvaları karşısındaki düşüncelerini pervasızca yazmağa, siyasî kanaat ve fikirlerini yaymağa başlamıştı.

Lâkin mazisi tertemiz bir vatan mücadelesiyle süsü olan bu büyük adam, bu sefer de Millî hükümet tarafından takibe tabi tutuldu: Merhum, irtica töhmeti ile evvelâ İstanbulda kurulan, bilahere de Şeyh Sait isyanıyla Diyarbakırda faaliyete geçen istiklâl mahkemelerine sevk edilmiş, fakat her iki istiklâl mahkemesinden de beraat kararı almıştı. Hattâ Diyarbakır mahkemesi, kapatılan gazetesinin de çıkmasına müsaade etmişti.

Bir müddet gazetecilikten uzaklaşmağa terah eden Velid Bey, 11 Haziran 1935 de «Zaman» gazetesini tesis etmiş, bu gazetesini 19 Nisan 1936 tarihine kadar çıkarmıştı.

Fakat bu tarihten sonra yeni bir inziva hayatına atılan merhum, 1940 senesinde rahmetli kardeşi

PIYASA HABERLERİ

Fiat kararsızlığı

Her piyasada alım ve satımlar daima arz ve talep kaidelelerine göre olur. Arz ve talebin karşılıklı olan bir nezaketi vardır. Bu inceliğin hudutları muayyendir. İşte bu hudutlar, satılacak veya alınacak bir malın fiyatını takdir eden sebep olur.

Birinci umumî narbin memleketimizin ticarî ahlâkına yerleştirdiği kötü tohumlar inkıfâf ede ede son harbin iptidasından itibaren çok fena bir gelişme mahsulü vermiştir. Fazla kazanmak hırsı her türlü ticaret adabını kökünden sarmıştır. Piyasalarımız işte böyle bir zihniyetin idaresi altında bulunmaktadır. Bu itibarla her hangi bir malın fiyatı daima kararsız, hudutsuz ve hattâ mürakabesizlikten Gabni fâhiş bir vaziyete gömülmektedir.

Bu hal herhangi bir matâ üzere değil, bütün zarurî ihtiyaç maddelerinde görülmektedir.

Geçen gün sade yağlarından bahsetmiştik, bugün de zeytinyağlarının inceleyecek olursak acılaşmış bir yağ gibi ağızımızı tadını bozmadan kaçınmayacağız. Piyasamızda bol miktarda zeytinyağı olduğunu söylüyorlar. Fakat bu bolluğa dair sözlerimize rağmen iyi zeytinyağı pek azdır. İyi zeytinyağı yani yarım asitli yağ demektir. Böyle yağlara hak getire... Piyasadakilerin etiketlerinde hep şu ibareler görülür: Extra... Halis... Hakiki Ayvalık ve hepsinin de perakende fiyatı 240 kuruştur. Halbuki İzmirden toptan satışlarda ekstra ekstra yağlar yani yarım veya bir asitli olanlar 245-250 kuruştur. Fakat 2,5 - 3,5 asitliler 230 - 235 kuruş olduğuna göre piyasamızda 240 kuruşa satılan yağların artık kaç asitli olabileceğini düşünebilirsiniz!

Bazı yağcılar halkın asid derecesi hakkında hiçbir fikri bulunmadığını pek iyi bildiklerinden etiketlerine yalnız küçük medhiyelerden ibaret alan ekstra, halis; hakiki ibarelerini koyarak göz çeliyorlar. Hakikatte piyasamızda iyi yağ yoktur denilebilir. Bu yüzden 380 den vejetalim ve 300 den turyağı sarı fiyatı götürecek vevak bulunmaktadır.

Fazla ve yüksek asitli yağların 230 - 240 kuruş oluşu zeytinyağına karşı adeta bir boykot hissi uyandırmaktadır. Muhakkak olan şey, hususi tenekelerde hususî firmaların yağlarının terah edilmesidir. Fakat bunların da fiyatları 260 - 285 hattâ 295 - 300 arasındadır. Acaba bu fiat hangi hududun tesirile takarrur etmiştir? Bunu tayin etmek çok zordur. Zira kapalı tenekenin içindeki yağın asidi malûm değildir, cinsi malûm değildir, hattâ litre midir, kilo mudur belli değildir..

Lütfi Arif Kenber

ŞİKAYETLER TEMENNİLER

Buz yokuşu

Belediyeden gönderilmştir: azetenizin 26.12.1948 tarihli nüshasında «Buz yokuşu» başlığı ile çıkan yazı incelenmiştir.

Fatihte Fil yokuşu hakkındaki dilek, 1949 yılı içinde yerine getirilecektir.

Otobüs servislerini tedvir

Gazetenizin 5 Ocak 949 tarihli sayısında «otobüs servislerini bile tedvirden aciziz» başlıklı yazıya cevap:

Bahis mevzuu olan gün yilbaşı arifesi idi. Yollar kalabalıktı ve üstelik yerler karlı ve kaygandı. Taksiler ve diğer taşıtlar yolları tıkamıştı. Bu yüzden otobüs seferlerinde birçok gecikmeler olmuştur. Tekerleklerdeki zincirlerin sıkışması yüzünden bazı arabalar 20 dakika kadar yollarda kalmış; böylece masıfalar açılmıştı. Durmağa gelen hususî tabelâhi iki otobüse gelince; bunlardan biri arabalara mazot getirmiş,

Yazan : Mehmedalioğlu

yalnız zaî feragatleri feda eden bir memleket ve vatan rabta ve sevgiyle baştan başa dolu olarak geçtiğini anlamak için ömrünün merhalelerine umumî tarzda bakmak kâfidir.

Bununla beraber bütün bu ahlâk tezahürü silsilelerinin muhassasını tek cümle halinde ifade etmek mümkün olduğu takdirde: «O, mücemessem bir fazilet ve ahlâk nümunesi idi.» demek, hiç de tarafgir duygulara kapılmıyarak, dosdoğru verilmiş adil bir hüküm olur. Eminim ki istikbalin müverrihi de bu diyarların şerefli millî tarihine dil ve mâna verdiği zaman aynı neticeyi elde etmiş olacaktır.

Zamanın geçici ve ihlâslı politikasına âlet olan bazı kalemlerin, hakikatten uzak ve kör iddialarına rağmen, rahmetli söz götürmez vatansenverliğiyle beraber aynı zamanda hürriyet ve demokrasiye âşik ve bu aşkın si-

ver Namuk Kemalle fikir, kalem ve his arkadaşlığı eden Ebüzziya Tevfik Bey, memleket dâvaları karşısında ancak bu hürriyet ve vatan bağlılığı terbiyesini vermekten, çocuklarını bu yolda yetiştirmekten başka bir şey yapamazdı.

Başkalarının babalarının ikbal dolu hayatlarından örnek alarak istikbalileri için aynı hayat tarzını seçtikleri halde zamanın değişmeleri karşısında birdenbire hürriyetperver olan bir çok kimseler arasında Ebüzziya zâdeleri bulmak mümkün değildir; onlarda mevcut bulunan ruhi asalet, mayalarında bu küçüklüklerin zerresini bile yaşatmamıştır.

Bu necip ailenin necabetlerinde gözlük ve âşikâr bulunan hasletleri çok yakından tanımak lâzımdır. Bu satırların naçiz muharriri, seksen küsur senelik bir dost ve âşinâ yakınlığına tevarüs ettiğinden Ebüzziya ailesinin fazilet menkabelelerini vicdanında yaşatmak talihine mazhurdur.

Velid merhumun temiz, dürüst ve her hususta kâmil olan mazarını canlandırmak için bu hayatın safhalarına kısaca işaret etmek kâfidir.

1884 tarihinde İstanbulda doğan rahmetli Velide iyi ve olgun bir tahsil göstermek isteyen babası onu Mektebi Sultaniye (Galatasaray Lisesi) vermişti. İlk tahsilini memleketin bu en mümtaz irfan müessesesinde tamamlayıp orta tahsil çağına, sekizinci sınıfa geçtiği zaman babasının - bir hafiye jurnali üzerine - Konyaya sürülmesi münasebetiyle mektebi terketmeye mecbur olmuştur: 1900.

Ebüzziya Tevfik merhum, aynı mektebin on birinci sınıfında bulunan büyük oğlu Talha merhumu da - babası gibi istibdat hükümetinin aynı siyasi darbesine hedef olduğu için - birlikte Konyaya götürmeğe mecbur olmuştur.

Fakat az bir zaman mektepsiz kalan Velid, bir müddet sonra Sen Benua Fransız Lisesine girmiş ve bu mektebi tamamlayarak diploma almağa muvaffak olmuştur.

Lise tahsilini bitiren merhum, yüksek tahsil de yapmak arzusunda olduğundan Hukuk Mektebine girmişti. Lâkin babası ile ağabeyisinin bir menfaa hayatı geçirmeğe mecbur olmaları yüzünden geçim zorluğunda kalan merhum, Dünyunu Umumiyi tercüme kalemine girmeye mecbur olmuştur.

1908 Meşrutiyet inkilâbından sonra - mutlakiyet devrinin bütün mağdurları gibi - babası Ebüzziya zâde Tevfik ve ağabeyisi Talha Beylerin İstanbula dönmesi, bir müddet sonra da Tevfik Beyin Antalya mebusu intihap edilmesi üzerine Velid Bey de hukuk tahsilini tamamlamak için Fransaya gitmiş, Pariste Hukuk Fakültesini tamamladığı gibi siyasi ilimler mektebinden de mezun olmuştur.

Meşrutiyet devrinin ilk gürültülü meselelerini memleket dışında geçiren merhum, Balkan Harbinden sonra tahsilini tamamlayıp İstanbula dönmüş ve babasının 1909 tarihindenberi yeniden çıkarmağa başladığı «Tasvirî Efkâr» gazetesi tahrir heyeti arasına girerek gazeteciliğe başlamıştı.

Lâkin kısa bir müddet sonra 1913 senesinde babasının vefatı üzerine gazetenin başmuharrirliğini üzerine aldığı gibi «Tasvirî Efkâr»ın idare işini de - zaten babası zamanında da deruhte eden - ağabeyisi merhum Talha Bey idare etmekte devam etmişti. Zamanın hükümeti ve bilhassa örfi idaresi tarafından sık sık kapanma vaziyetlerine uğrayan «TaTasvirî Efkâr» bu suretle iki kardeşin müşterek mesal ve idareleri ile birinci cihan harbi mütarekesine kadar çıkmağa muvaffak olmuştur.

1918 sonlarında birinci umumî harp mütarekesi ile başlayan devir, Velid Bey için büyük bir mücadele, vatanın kara talihle uğraşmak devrini teşkil etmişti. Ecnabi işgal

tercihinin bir mücadelesine girişmiş, millî mücadelenin en harareti bir müdafii ve alem-darı mevkiine geçmişti. Velid Beyin reisiği altında çıkan bu seneler zarfındaki «Tevhidi Efkâr» o zaman diğer hiçbir gazetesinin gösteremediği tecellüdü ibraz etmiş, millî mücadelenin faaliyeti ve emellerine tercüman olmak suretiyle bütün milletinin kalbini feth ve teshir etmeğe muvaffak olmuştur.

Lâkin gazetesiyle yaptığı büyük mücadele onun engin ve asil ruhunu tatmin etmiyordu. O, memleketin biran evvel kurtuluş ve istiklâle kavuşması için şahsen ve fiilen de mücadeleye bir asker gibi atılmak ihtiyacını duydu. O sırada İstanbulda işgal kuvvetleriyle mücadele etmek ve Anadolu'nun pek muhtaç bulunduğu cepaneyi tedarik ve sevk maksadıyla teşekkül eden M. M. gurubu azası arasına girmiş, Anadoluya bizzat malzeme ve cephaneye kaçırmaya başlamıştı. Büyük vatanperver, bu tehlikeli işleri yalnız idare etmekle kalmamış, İstanbuldaki depolardan aşırıldığı malzeme, silah ve cephaneyi mavnalara doldurmak, Anadolu'nun belli başlı iskelesi olan İneboluya kadar bizzat götürmek işini üzerine almıştı. Bütün bu sevkîyat, işgal deniz kuvvetlerinin amansız takibi arasında yapılmıyordu. Merhum mücadele senelerdeki bu yüksek vatanperverane hizmetinden dolayı zaferden sonra istiklâl madalyasıyla taltif edilen İstanbulun tek gazetecisi olmak şerefini kazanmıştı.

Millî mücadelenin zaferle neticelenmesi ve memleketin istiklâle kavuşması üzerine artuk zaferin Türk matbuatına getirdiği hürriyetin devamlı olacağı sanan Velid Beyi memleket dâvaları karşısındaki düşüncelerini pervasızca yazmağa, siyasi kanaat ve fikirlerini yaymağa başlamıştı.

Lâkin mazisi tertemiz bir vatan mücadelesiyle süslü olan bu büyük adam, bu sefer de Millî hükümet tarafından takibe tabi tutuldu: Merhum, irtica töhmeti ile evvelâ İstanbulda kurulan, bilahere de Şeyh Said isyanıyla Diyarbakırda faaliyete geçen istiklâl mahkemelerine sevk edilmiş, fakat her iki istiklâl mahkemesinden de beraet kararları almıştı. Hatta Diyarbakır mahkemesi, kapatılan gazetesinin de çıkmasına müsaade etmişti.

Bir müddet gazetecilikten uzaklaşmağa terah eden Velid Bey, 11 Haziran 1935 de «Zaman» gazetesini tesis etmiş, bu gazetesini 19 Nisan 1936 tarihine kadar çıkarmıştı.

Fakat bu tarihten sonra yeni bir inziva hayatına atılan merhum, 1940 senesinde rahmetli kardeşi Talha'nın oğlu Ziyad Ebüzziyanın yeniden tesis ettiği «Tasvirî Efkâr»ın yazı mesaisine iştirak etmişti.

Fakat o, gazetecilikten ziyade kitaplarla uğraşmağa, bir yazı heyeti tarafından neşrettirmeğe başladığı «Fen ve Sanat Ansiklopedisi» ile memleket irfanına hizmet etmeğe başlamıştı.

Diğer taraftan hükümet «Tasvirî Efkâr»ı yeniden kapadığından bu aralık zatürreeye tutulan Velid Ebüzziya, Alman hastanesinde tedavi edilirken merareti ve «trahip» geçen bir ömürden sonra ruhunu Allaha teslim etmişti.

11 Ocak (Kânunusani) 1945. Babadan kalma maddi ve mânevî verasetle gazeteciliği tek meslek ittihaz eden Velid merhum, ne yazık ki, son nefesini verdiği gün, - bir müddettenberi hükümetin yeni bir darbesine maruz kalan gazetesi kapalı bulunuyordu!

Gazetesine ve memleketine karşı derin bir elem ve hasret içinde gözlerini dünyaya kapayan merhum Velid, işte bu suretle aramızdan ayrılmış, gazetesini de, kendisini sevenleri de öksüz bırakmıştı.

Ölümünün dördüncü yıldönümü münasebetiyle «Tasvir»in sadık ve muhterem okuyucularından Velid'in pâk ve masum ruhuna bir «Fatiha» istemek, benim en aziz dinî vecibemi teşkil etmektedir.

ruştur. Halbuki İzmirden toptan satışlarda ekstra ekstra yağlar yani yarım veya bir asıdlı olanlar 245-250 kuruştur. Fakat 2,5 - 3,5 asitliler 230 - 235 kuruş olduğunu göre piyasamızda 240 kuruşa satılan yağların artık kaç asitli olabileceğini düşünebilirsiniz!

Bazı yağcılar halkın asid derecesi hakkında hiçbir fikri bulunmadığını pek iyi bildiklerinden etkidekilerine yalnız küçük medhiyelerden ibaret alan ekstra, halis; hakiki ibarelerini koyarak göz çeliorlar. Hakikatte piyasamızda iyi yağ yoktur denilebilir. Bu yüzden 380 den vejetalin ve 300 den turyağı sarfiyatı gittikçe revaç bulmaktadır.

Fazla ve yüksek asidli yağların 230 - 240 kuruş oluşturu zeytinyağına karşı adeta bir boykot hissi uyandırmaktadır. Muhakkak olan şey, hususi tenekelerde hususi firmaların yağlarının tercih edilmesidir. Fakat bunların da fiyatları 260 - 285 hattâ 295 - 300 arasında. Acaba bu fiat hangi hududun tesiriyle takarrur etmiştir? Bunu tayin etmek çok zordur. Zira kapalı tenekenin içindeki yağın asidi malûm değildir, cinsi malûm değildir, hattâ litre midir, kilo mudur belli değildir..

Lütfi Arif Kenber

SİKÂYETLER TEMENNİLER

Buz yokuşu

Belediyeden gönderilmiştir: Gazetenizin 26-12-1948 tarihli nüshasında «Buz yokuşu» başlıklı ile çıkan yazı incelenmiştir.

Fatihte Fil yokuşu hakkındaki dilek, 1949 yılı içinde yerine getirilecektir.

Otobüs servislerini tedvir

Gazetenizin 5 Ocak 949 tarihli sayısında «otobüs servislerini bile tedvirden aciziz» başlıklı yazıya cevap:

Bahis mevzuu olan gün yilbaşı arifesi idi. Yollar kalabalıktı ve üstelik yerler karlı ve kaygandı. Taksiler ve diğer taşıtlar yolları tukamıştı. Bu yüzden otobüs seferlerinde birçok gecikmeler olmuştur. Tekereklerdeki zincirlerin sıkışması yüzünden bazı arabalar 20 dakika kadar yollarda kalmış; böylece masıllar açılmıştı. Durağa gelen hususî tabelalı iki otobüse gelince; bunlardan biri arabalara mazot getirmiş, diğeri de bozulan bir arabanın yerini almıştı.

Yeni emekliler tasarısı

Ankara 10 (TASVİR) — Muvakkat komisyon emekli sandığı lâihasının müzakeresine bugün de devam etmiştir. Bugün sandığın umumî müdürü idare meclisi, sağlık kurulumun vazife ve salâhiyeti hakkındaki maddeler ufak taddillerle kabul edilmiştir. Bu toplantıda, tasarıda yapılan en mühim değişiklik şudur:

Keñdilerine sandıklarca emekli maası bağlananlar Maliye Bakanlığının tetkikatını beklemeksizin derhal maaş almağa başlayacaktır. Maliye tetkikatını bilâhare yapacaktır.

Exocit Amerikan vapuruna haciz kondu

Çanakaleden Derinceye askeri yardım malzemesi ile giderken bir motürümüzü batıran Exocit Amerikan vapuru dün limanımıza gelmiştir. Adliye hacize 100 bin liralık bir ihtiyatî haciz koydurmuş ve tahkikata başlamıştır.

Sinema meraklıları yarın akşam İPEK'te başlayacak
GÜNAHİM Türk filmi ni görmek için hazırlanıyor

DERMOGAL

Uyuzu, bütün kaşıntıları ve kaşıntılı cilt hastalıklarını geçirir. Her eczanede bulur, reçetesiz satılır

TASVİR

Telgraf: Tasvir, İstanbul GÜNLÜK SİYASİ GAZETE Nuruosmaniye Şeref S. 35

İnsanları üç şey değiştirir:
Para, içki, makam.

BACON

(Her 3 no sayfa)

Birleşmiş Milletler genel kurulunun bundan evvelki toplantılarından biri. Resimde Türk delegesi Cevat Ağıtkalın Sovyet delegesi Gromyko ile yanyana görülmektedir.

Amerikanın Boğazlar için görüşü değişmedi

Mr. Byrnes'ün yeni teklifler götürdüğü hakkındaki haberler kat'iyetle yalanladı

WASHINGTON 11 (A.A.)
Reuter ajansının özel muhabiri bildiriyor:

Salâhiyetli Amerikan mahfillerin de belirtildiğine göre, Amerika Birleşik Devletlerinin boğazlar meselesi karşısındaki durumu, Dış İşleri Bakanı M. Byrnes'in Kasım ayı başında Montreux mukavelenamesinin

tadili bahsindeki tekliflerini bildirdiğinden beri değişmemiş bulunmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri, o zaman Türkiye'ye boğazların her zaman için bütün milletlerin ticaretinde (Devamı Sa. 3 Sü. 2 de)

Günün yazısı

Ruhuna fatiha!

BUGÜN ölümünün ilk yıldönümü olduğunu Ziyad'dan duyduğum zaman hafızam bir hava tabakasının boşluğundan düşer gibi sarsıldı: Daha dün, diyordum; evet, daha dün Alınan hastanesinden şifa haberini beklemiyor mu idik? Bana selâmını iyilik ümitlerine sa-

ELİM BİR ZIYA

Hikmet Baban vefat etti

Moskovada yapılan Rus - Bulgar görüşmesi

Neşredilen resmî tebliğe göre, Moskova konferansının Bulgaristan ile ilgili meseleleri konuşulmuş

Bükreş'te toplanan üçlü komisyon da dağıldı Vişinski'nin Londraya gitmeden önce Moskovaya uğraması muhtemel

MOSKOVA 11 (A.A.)

Bugün neşredilen resmî bir tebliğ de bildirildiğine göre, Sovyetler Birliği tarafından Stalin ve Molotov, Bulgaristan tarafından Dış İşleri Bakanı Stayanof ile İç İşleri Bakanı Yugof, Moskovada yaptıkları görüşmeler sırasında Moskova konferansının, Bulgaristan hakkındaki kararlarla ilgili meseleleri incelemişlerdir.

Bu görüşmeler sırasında, Sovyetler Birliği ile Bulgaristan arasında iktisadî sahada bir işbirliği projesi- le her iki memleket arasındaki mü-

nasabetleri ilgilendiren diğer bazı meseleler üzerinde görüş teatilerinde bulunulmuştur.

Görüşmeler büyük bir dostluk ve karşılıklı anlayış havası içinde cereyan etmiştir.

ÜÇLER KOMİSYONU ÇALIŞMALARINI BİTİRDİ

Londra 11 (A.A.) — Bükreş'teki üçlü komisyon çalışmalarını bitirdikten sonra, dağılmıştır.

İngiltere ve Amerikanın Bükreş'teki siyasi temsilcileri olan M. Le-rougete ve M. Bery, Moskovada alınmış olan basın toplantı ve se-

çim propagandası hürriyetleriyle ilgili kararların tabiiikle vazifelenmişlerdir.

Bugün öğleden sonra Londraya gelmiş olan M. Harriman, Rumanya meselesinin bugünkü durumu hakkında M. Byrnes'e malûmat vermiştir.

Sofyada bulunan M. Vişinski'nin Londraya gitmeden önce Moskovaya uğraması muhtemeldir.

Diğer tarafta Klark Kerr'in bu akşam Bükreşi terketmesinde ihtimal dahilindedir.

Moskova 11 (A.A.) — M. Vişinski'nin (Devamı Sa. 3 Sü. 2 de)

Birleşmiş milletler genel kurulunda

Bugün yapılacak siyasî mücadele

Güvenlik konseyi seçimi hararetli olacak

Türkiye genel kurul yetkileri inceleme komisyonuna seçildi

Hazin bir yıldönümü

Ebüzziyazade Velid'i geçen sene bugün kaybetmiştik

dan duyduğum zaman hafızam bir hava tabakasının boşluğundan düşer gibi sarsıldı: Daha dün, diyordum; evet, daha dün Alkan hastanesinden şifa haberini beklemiyor mu idik? Bana selâmım iyilik ümitlerine sarıp yollayan gene Ziyad değil mi idi? Sonra bir karahaber ve bir matem kafilesi, sadece bir ömrü dolduran bir kalem mücahedeşi samimiliğinin mühlâdüzile toplanmış saf saf muazzam, kadir bilir bir kafiye...

Şeref sokakına nasılsa sokulan ihtirasları uhrevî bir elle serpilmiş bir sükkün yağmuru altında söndürmek isteyen sessiz, vakur bir geçiş, bir duruş, hazin bir teşyî!

Fakat niçin buna bir teşyî diyoruz, niçin ölümlünden bir yıl geçti sanıyoruz? Hakikatte o gün gördüğümüz kafiyeyle o kafilenin temsil ettiği bütün bir irfan âlemi, bir Türk ve fazilet âlemi onu teşyî değil, onu beka eşliğinde istikbal ediyordu; Kendi öldüğü gün adı basımın şeref tarihine doğan Velid'i bugün de işte o ebedilik yolunun ilk yıl merhalesinde selâmıyoruz.

Velid Ebüzziya, süphesiz, bu selâmlarımızın en halisini, en içten gelenini hak etmiş olanlardandı. Soyadını değil, babasının adını matbaacılığımızın bir arması olarak alabileceğimiz Velid, daha Pariste tahsilde iken memleketinin taze meşruteliğine eğlence âlemlerinden toplanmış heyecan yollamıyordu; belki adını da kendi koyduğu Tayyare adlı bir âhîr zaman Mehdîsinden Türk yakazasına sahk veriyordu. Şinasi'nin açtığı (Tasvirî Efkâr) bayrağını Velid'in babası bir inkılâbın ş...

Hakkı Tarık US
(Devamı Sa. 3 Sü. 1 de)

Adanada pamuk kongresi açıldı

Delegeler istihsal kredisinin süratle temin edilmesini istediler

Adana, 11 (TELEFONLA) Ekonomi Bakanlığının pamuğa el koymasından doğan mahzurları etrafında geçen ay Büyük Millet Meclisinde cereyan eden tartışmalar (Tasvir), in bu konu üzerindeki yayınları müsbet tesirlerini göstermiştir. Büyük Millet Meclisinde geçen tar-

Hikmet Baban vefat etti

Merhum Hikmet Baban

TASVİR ailesi, bugün kadehin omuzlarına yüklediği ikinci bir kederle muztarıdır: Gazetemizin sahiplerinden Cihad Babanın babası Hikmet Baban, uzun müddettir müptelâ olduğu hastalıktan kurtulamıyarak dün sabah saat 5 de hayata gözlerini yumdu. Abdülhamit zamanında hürriyet mücadelesine atılmış olanların hepsi Hikmet Babanı pek yakından tanırlar. Çok genç yaşında iken istibdadı, zulme isyan ederek, mücadelesine devam için Avrupaya kaçan merhum, gerek Cenevrede ve gerekse sonradan geçtiği Marsda yön Türklerle beraber vatanın hürriyete kavuşması için çalıştı. (Devamı Sa. 3 Sü. 5 de)

Celâl Bayar

Milletvekilliği için adaylığını koyacak mı?

Fuad Köprülü rivayetleri yalanladı

Ankara, 11 (TASVİR) Demokrat Partisi lideri Celâl Bayarın açık bulunan Milletvekilliklerinden birine adaylığını koyacağına dair çıkan rivayetler üzerine bilgisizce ne müraعات ettiğimiz Bay Fuad Köprülü demiştir ki:

— Bu rivayetler asılsızdır. Celâl Bayarın böyle bir fikri yoktur.

Demokrat Partisinin Ankara merkezinde ilk çalışmalar için hazırlıklar devam etmektedir. Bay Celâl Bayar Cumartesi günü Ankara'da beklenmektedir.

Bakışlar

Velid Ebüzziyanın hatırası

Peyami Safa

TÜRKİYE, Türk gazeteciliği ve Tasvir, Velid Ebüzziyasız kalalı bugün tam bir sene oluyor. Demokrasi mefhumunun eski itibarını kirdenbire kazandı kucaktan kucaca geçirdi ve şmaratıldığı bugünlerde, Velid'in hatırası Türk gazeteciliğinin gururunu artırmalıdır. Çünkü o, kelimenin her manasile demokratı: Halk adamı manasile demokrat; o kadar demokrat ki, bütün meslek hayatında avamfrıplıklık itham edildiği çok olmuştur. Mücadele adamı manasile demokrat; o kadar demokrat ki, sık sık münakaşaya atıldığı için hırçnlıkta itham edildiği de çok olmuştur. Hükûmete karşı icap ettiler halk safında cephe alan adam manasile demokrat; o kadar demokrat ki, menfilikle itham edildiği de çok olmuştur.

Neslinin gazetecileri arasında Namık Kemal an'anesini devam ettiren Velid Ebüzziya için demokrasi, rejimler arasında bir rejim olmaktan çok fazla bir şey, insanın doğarken sahip olduğu ve nefes almak kadar tabii haklarını ifa-

Güvenlik konseyi seçimi hararetle olacak

Türkiye genel kurul yetkileri inceleme komisyonuna seçildi

Ankara, 11 (RADYO) Birleşmiş Milletler genel kurulu ikinci toplantısını bugün yapmıştır. Yarın güvenlik konseyi için seçim yapılacak ve genel kurulun en mühim vazifelerinden biri bu olacaktır. Güvenlik konseyinde bulunacak 11 üyeden 5'i Fransa, Çin, İngiltere, Amerika ve Rusya'nın delegelerinden ibaret olup bunlara ilâveten daha 6 üye seçilecektir. Yedek devletlerden her biri kendilerine müzakere edecek adayların seçilmesini temin etmek için gayret sarfedecektir. Bu itibarla kullilerde hararetle mücadeleler olacağı muhtaktır. Herhalde İngiliz dominyonları ve güney Amerika ülkelerinde bazı delegelerin seçileceği şimdiden tahmin edilmektedir. Genel kurulda görüşülecek mühim meselelerden biri de atom komisyonunun kurulması meselesidir. Bu komisyonun kurulması

prensip itibarile kabul edilmiştir. Genel kurulun birinci toplantısında başkanlık seçimi için Sovyetlerin yaptıkları müdahale hakkındaki yorumlar devam etmektedir. Zannedildiğine göre Rusların bu müdahalesi, Spaak'ın batı blokuna taraftar olduğu gibi İngiliz politikasını güden bir devlet adamı olarak tanınmış olmasındır. Hatta İngilizlerin Birleşmiş Milletler genel kurulu genel sekreterliği için Spaak'ın namzetliğini desteklemesi de muhtemel görülmektedir.

Bugün yapılan ikinci oturumda Ukrayna delegesi, genel kurulda geçici (Devamı Sa. 3 Sü. 3 de)

Arnavutluk cumhuriyet ilân etti

TIRAN 11 (A.A.)

Koruyucular meclisi, Arnavutluk ta devlet şeklinin cumhuriyet olduğunu bugün ilân etmiştir.

Arnavutluk cumhuriyetinin ilânı şerefine bugün ve yarınki gün milli bayram olarak kutlanacaktır.

Gençliğin andı

Birinci İnönü zaferinin yıldönümü münasebetile Ankara üniversitesi eri, Cumhur Başkanımıza bağlılıklarının iblâğını gazetemizden istediler

Birinci İnönü Zaferinin 25 inci yıldönümü münasebetile, Ankara üniversitesi gençlerinden, altında 200 den fazla imza bulunan şu mektubu aldık:

TASVİR GAZETESİ YAZI İŞLERİ MÜDÜRLÜĞÜNE

«Biz, Ankara üniversitesi gençleri Birinci İnönü Zaferinin 25 inci yıldönümü münasebetile Ulusal

Merhum Ebüzziyazade Velid 1884 - 1945

35 senelik gazetecilik hayatında, bütün varlığı ile, yalnız ve yalnız memleket menfaati için çalışmış, didinmiş ve bu uğurda şahsi menfaatini huzur ve rahatını daima feda etmiş Ebüzziyazade Velid'i kaybettüğümüzdenberi bir sene oluyor. Ebüzziya ailesinin gazetesinde uzun seneler başmuharriplik yapan bu yılmak nedir bilmez gazetecinin hayatı hakkında bir yazıyı ikinci sahifede bulacaksınız.

Bir dakika:

Yapmaya mecbursunuz

Köyden köye, kazadan kazaya, hattâ vilâyetten vilâyete demiyoruz. Yalnız belli başlı mekeleler arasında olsun doğru dürüst telefon, doğru dürüst telgraf, doğru dürüst yol istiyoruz. Biraz kar yağınca kapanan yoldan, biraz rüzgâr esince kapanan telefondan, ve mesela bir göbannı çakısla kesilen telgraf-tan bittik, usandık artık.

Bunun mantığa uygun hiç mazzereti yoktur. Para? Bulacaksınız. Teşkilât? Kuracaksınız. Hattâ akıl da yoksa ne yapalım, danışacaksınız. — ★★

HİTLER

ARASINDA GİZLİ MEKTUPLAR

İkinci dünya harbinin binlerce muammasından en dikkate şayan olanların gözlemlerinin önüne seren bu mektupların neşrine ikinci sahifemizde devam ediyoruz.

— i u g ü n —

HİTLERİN İLK MEKTUBU

MUSSOLİNİ

Moskovada yapılan Rus - Bulgar görüşmesi

Neşredilen resmî tebliğ'e göre, Moskova konferansının Bulgaristan ile ilgili meseleleri konuşulmuş

Bükreş'te toplanan üçlü komisyon da dağıldı Vişinski'nin Londraya gitmeden önce Moskovaya uğraması muhtemel

MOSKOVA 11 (A.A.)
Bugün neşredilen resmî bir tebliğ de bildirildiğine göre, Sovyetler Birliği tarafından Stalin ve Molotov, Bulgaristan tarafından Dış İşleri Bakanı Stayanof ile İç İşleri Bakanı Yugof, Moskovada yaptıkları görüşmeler sırasında Moskova konferansının, Bulgaristan hakkındaki kararlarla ilgili meseleleri incelemişlerdir.

Bu görüşmeler sırasında, Sovyetler Birliği ile Bulgaristan arasında iktisadi sahada bir işbirliği projesiyle her iki memleket arasındaki mü-

nasebetleri ilgilendiren diğer bazı meseleler üzerinde görüş teatilerinde bulunulmuştur.

Görüşmeler büyük bir dostluk ve karşılıklı anlayış havası içinde cereyan etmiştir.

ÜÇLÜ KOMİSYONU ÇALIŞMALARINI BİTİRDİ

Londra 11 (A.A.) — Bükreşteki üçlü komisyon çalışmalarını bitirdikten sonra, dağılmıştır.

İngiltere ve Amerika'nın Bükreşteki siyasi temsilcileri olan M. Leroügete ve M. Bery, Moskovada alınmış olan basın toplantısı ve se-

çim propagandası hürriyetleriyle ilgili kararların tatbiki vazifelerinde mişlerdir.

Bugün öğleden sonra Londraya gelmiş olan M. Harriman, Rumanya meselesinin bugünkü durumu hakkında M. Byrnes'e mülakat vermiştir.

Sofyada bulunan M. Vişinski'nin Londraya gitmeden önce Moskovaya uğraması muhtemeldir.

Diğer tarafta Klark Kerr'in bu akşam Bükreşte terketmesi ihtimal dahilindedir.

Moskova 11 (A.A.) — M. Vişinski (Devamı Sa. 3 Sü. 2 de)

gazlar işmedi

r götürdüğü le yalanladı

li bahsindeki tekliflerini bildirdi tenberi değişmemiş bulunmakta. Amerika Birleşik Devletleri, o an Türkiye'ye boğazların her za için bütün milletlerin ticareti (Devamı Sa. 3 Sü. 2 de)

Baban etti

TASVİR ailesi, bugün kade-n omuzlarına yüklediği ikinci bir kederle muztarıptır. Gazetemizin sahiplerinden İhad Babanın babası Hikmet aban, uzun müddettir müptela olduğu hastalıktan kurtulmayaarak dün sabah saat 5 de ayata gözlerini yumdu. Abdülhamit za namında hür-yet mücadelesine atılmış olan hepsi Hikmet Baban pek akından tanır. Çok genç aşında iken istibdadı, zulme-ryan ederek, mücadelesine de-am için Avrupaya kaçan mer-um, gerek Cenevrede ve ge-kse sonradan geçtiği M'sında in Türklerle beraber vatanın hürriyete kavuşması için çalış (Devamı Sa. 3 Sü. 5 de)

Birleşmiş milletler genel kurulunda

Bugün yapılacak siyasî mücadele

Güvenlik konseyi seçimi hararetle olacak

Türkiye genel kurul yetkileri inceleme komisyonuna seçildi

Ankara, 11 (RADYO)
Birleşmiş Milletler genel kurulu ikinci toplantısını bugün yapmıştır. Yarın güvenlik konseyi için seçim yapılacak ve genel kurulun en mühim vazifelerinden biri bu olacaktır. Güvenlik konseyinde bulunacak 11 üyeden 5 i Fransa, Çin, İngiltere, Amerika ve Rusya'nın delegelerinden ibaret olup bunlara ilâveten daha 6 üye seçilecektir. Yedek devletlerden her biri kendilerine müzahir olacak adayların seçilmesini temin etmek için gayret sarfedeceklerdir. Bu itibarla kulislerde hararetle mücadeleler olacağı muhakkaktır. Herhalde İngiliz dominyonları ve giney Amerika üyelerinden bazı delegelerin seçileceği şimdiden tahmin edilmektedir. Genel kurulda görüşülecek mühim meselelerden biri de atom komisyonunun kurulması meselesidir. Bu komisyonun kurulması

prensip itibarile kabul edilmiştir. Genel kurulun birinci toplantısında başkanlık seçimi için Sovyetlerin yaptıkları müdahale hakkındaki yorumları devam etmektedir. Zannedildiğine göre Rusların bu müdahalesi, Spaak'ın batı blokuna taraftar olduğu gibi İngiliz politikasını güden bir devlet adamı olarak tanınmasıdır. Hatta İngilizlerin Birleşmiş Milletler genel kurulu genel sekreterliği için Spaak'ın namzetliğini desteklemesi de muhtemel görülmektedir.

Bugün yapılan ikinci oturumda Ukrayna delegesi, genel kurulu geçici (Devamı Sa. 3 Sü. 2 de)

Arnavutluk cumhuriyet ilân etti

TİRAN 11 (A.A.)
Koruyucular meclisi, Arnavutluk ta devlet şeklinin cumhuriyet olduğunu bugün ilân etmiştir. Arnavutluk cumhuriyetinin ilân şerefine bugün ve yarınki gün millî bayram olarak kutlanacaktır.

Hazin bir yıldönümü Ebüzziyazade Velid'i geçen sene bugün kaybetmiştik

Merhum Ebüzziyazade Velid 1884 - 1945
35 senelik gazetecilik hayatında, bütün varlığı ile, yalnız ve yalnız memleket menfaati için çalışmış, didinmiş ve bu uğurda şahsi menfaatini huzur ve rahatını daima feda etmiş Ebüzziyazade Velid'i kaybettüğümüzdenberi bir sene oluyor. Ebüzziya ailesinin gazetelerinde uzun seneler başmuharriplik yapan bu yılmak nedir bilmez gazetecinin hayatı hakkında bir yazıyı ikinci sahifede bulacaksınız.

Bakışlar

Velid Ebüzziyanın hatırası

Peyami Safa

TÜRKİYE, Türk gazeteciliği ve Tasvir, Velid Ebüzziyasız kalalı bugün tamir sene oluyor. Demokrasi cefkununun eski itibarını birdenbire kazanıp kucaktan ucağa gezdirdi ve şımartıldı. Bugünlerde, Velidin hâtralarına Türk gazeteciliğinin gururunu artırmağdır. Çünkü o, elimenin her manasile demokratı; Halk adamı manasile demokrat; o kadar demokrat ki, bütün meslek hayatına avamfriplikle itham edildiği çok olmuştur. Mücadele adamı manasile demokrat; o kadar demokrat ki, sık sık

de eden, sanki eşyanın tabiatına dahil bir nizamdı. Onun gözünde insan olmak demokrat olmak demekti. Bütün ömründe ve meslek hayatında bu kanaati vücudunun beyin ve yürek gibi ayrılmaz uzuvlarından biri gibi taşıdı. Sanki bu inanç onun ruhundan ettiği geçerek varlığını tam şırı olmuştur. Velidin kavgaçlığı, hakikati fikirlerin çarpışmasında arayan Namık Kemal mektebinin en mukaddes kanununa sadık kalmayı bir gazeteci için en yüksek vazife telâkî ettiği içindi.

Gençliğin andı

Birinci İnönü zaferinin yıldönümü münasebetile Ankara üniversiteli eri, Cumhur Başkanımıza bağlılık arının iblâğını gazetemizden istediler

Birinci İnönü Zaferinin 25 inci yıldönümü münasebetile, Ankara üniversitesi gençlerinden, altında 200 den fazla imza bulunan şu mektubu aldık:
TASVİR GAZETESİ YAZI İŞLERİ MÜDÜRLÜĞÜNE
«Biz, Ankara üniversitesi gençleri Birinci İnönü Zaferinin 25 inci Şefimiz İnönüye bağlılık hislerimizi duyurmak istiyor ve gazetenizin de bu samimi hislerimizin intişarına yardım edeceğini umuyoruz. Bilvisele Ankara üniversitesi gençlerinin selâmlarını sunarız.»
Ankara Üniversitesi Gençleri
«Biz Atatürk gençliği, yüce Milli Şefimizin gösterdiği yolda, toplak-

Bir dakika:

Yapmaya mecbursunuz
Köyden köye, kazadan kazaya, hattâ vilâyetten vilâyete demiyoruz. Yalnız belli başlı merkezler arasında olsun doğru dürüst telefon, doğru dürüst telgraf, doğru dürüst yol istiyoruz. Biraz kar yağınca kapanan yoldan, biraz rüzgâr esince tüklenen telefondan, ve meselâ bir kobanın çakışile kesilen telegraf-tan bıktık, usandık artık. Bunun mantığa uygun hiç mazerefi yoktur. Para? Bulacaksınız. Teşkilât? Kuracaksınız. Hattâ akıl da vaksâ ne vanaım.

(16)

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 2E.360

22E

Burada:

- * Cumhuriyet de Velid Bey
Ablaklı ile ilgili de
(Fevriye Sayfı) 1958
- * Peygamber Salih, Velid Bey
Ali Kemal davası 3.8.1922
- * Vakit 24.8.1922
Velid - Said Numa davası
- * ? Velid B. - Ali Kemal
davaları 1922
- * Tevhid-i Efkâr 11.12.1923
İstanbul İstiklal mahkemesi
↓ ilgili gövdeye yerleştirildi.
- * Akşam: Tahsin Til Velid
23.1.1950 Eleştirisi
- * Tasfi-i Efkâr 1.10.1914
Velid Beyin ^{öner} Tasfi tahara
adına öner
1870-1871 Harbi makalesi
- * Millî gazetesi 3.2.1980
Fevriye Sayfı Tuncel